

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішення Рахункової палати
від 23.12.2022 № 28-1

ЗВІТ **про результати аудиту ефективності управління науково-** **дослідними установами судових експертиз Міністерства юстиції** **України, що має фінансові наслідки для державного бюджету**

Київ 2022

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	3
ПРЕАМБУЛА.....	5
ВСТУП	6
1. АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО Й ОРГАНІЗАЦІЙНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИМИ УСТАНОВАМИ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ ТА ЇХ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	6
2. ОЦІНКА СТАНУ ВИКОНАННЯ МІНІСТЕРСТВОМ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ ПОВНОВАЖЕНЬ З УПРАВЛІННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИМИ УСТАНОВАМИ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ, ЩО МАЄ ФІНАНСОВІ НАСЛІДКИ ДЛЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ	12
<i>2.1. Стан планування та здійснення видатків науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України .....</i>	<i>12</i>
<i>2.2. Аналіз діяльності Міністерства юстиції України в частині призначення на посаду керівників науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України .....</i>	<i>19</i>
<i>2.3. Аналіз ефективності управлінських рішень щодо розміщення науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України, розпорядження об'єктами державної власності та контролю за їх збереженням.....</i>	<i>21</i>
3. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УСТАНОВ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ.....	31
<i>3.1. Проведення судових експертиз науково-дослідними установами судових експертиз Міністерства юстиції України.....</i>	<i>31</i>
<i>3.2. Виконання науково-дослідних робіт у науково-дослідних установах судових експертиз Міністерства юстиції України.....</i>	<i>33</i>
4. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В МІНІСТЕРСТВІ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УСТАНОВ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ	37
ВИСНОВКИ.....	40
ПРОПОЗИЦІЇ.....	41

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

Департамент	Департамент експертного забезпечення правосуддя Міністерства юстиції України
Дніпро НДІСЕ	Дніпропетровський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України
Донецький НДІСЕ	Донецький науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України
Закон № 185	Закон України від 21.09.2006 № 185-V «Про управління об'єктами державної власності»
Закон № 1952	Закон України від 01.07.2004 № 1952 «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»
Закон № 4038	Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII «Про судову експертизу»
Закон № 848	Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність»
Київський НДІСЕ, КНДІСЕ	Київський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України
Координаційна рада	Координаційна рада з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України
КПКВК 3601070	бюджетна програма за КПКВК 3601070 «Проведення судової експертизи і розробки методики проведення судових експертиз»
Львівський НДІСЕ, ЛНДІСЕ	Львівський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України
Мінфін	Міністерство фінансів України
Мін'юст	Міністерство юстиції України
Наказ МОН № 557	наказ Міністерства освіти і науки України від 26.09.2005 № 557 «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 03.10.2005 за № 1130/11410
НДР, робота	науково-дослідна робота
НДУСЕ	науково-дослідні установи судових експертиз, що належать до сфери управління Міністерства юстиції України
НДЦСЕ з питань інтелектуальної власності	Науково-дослідний центр судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України
НКМР	Науково-консультативна та методична рада з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України
ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса	Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України
НР	наукова розробка

Одеський НДІСЕ, ОНДІСЕ	Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України
План апробації результатів НДР	План апробації результатів науково-дослідних робіт науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України
План впровадження результатів НДР	План впровадження результатів науково-дослідних робіт науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України
План НДР	План науково-дослідних робіт науково-дослідних установ судових експертиз
Положення № 228	Положення про Міністерство юстиції України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228
Положення № 301	Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів, затверджене наказом Міністерства юстиції України від 03.03.2015 № 301/5, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 04.03.2015 за № 249/26694
Положення № 467	Положення про Єдиний реєстр об'єктів державної власності, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2004 № 467
Порядок № 372	Порядок проведення науково-дослідних робіт у науково-дослідних установах судових експертиз, що належать до сфери управління Міністерства юстиції України, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 15.02.2018 № 372/5
Постанова № 804	постанова Кабінету Міністрів України від 27.07.2011 № 804 «Деякі питання надання платних послуг науково-дослідними установами судових експертиз Міністерства юстиції»
Правила № 1098	Правила складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2002 № 1098, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 21.01.2003 за № 47/7368
Розпорядження № 1006	розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.08.2020 № 1006-р «Деякі питання передачі нерухомого майна у м. Одесі, що закріплене на праві господарського відання за Національним банком»
Тематичний план НДР	Тематичний план науково-дослідних робіт науково-дослідних установ судових експертиз, що належать до сфери управління Міністерства юстиції України
ЦЕКК	Центральна експертно-кваліфікаційна комісія при Міністерстві юстиції України

ПРЕАМБУЛА

Підстава для проведення аудиту: стаття 98 Конституції України, статі 4, 7 та 10 Закону України «Про Рахункову палату», План роботи Рахункової палати на 2022 рік, доручення члена Рахункової палати для виконання повноважень члена Рахункової палати та забезпечення здійснення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) від 24.12.2021 № 08-33/АМД-294.

Мета аудиту: встановлення фактичного стану справ та надання оцінки здійснення Мін'юстом повноважень з управління науково-дослідними установами судових експертиз Мін'юсту, що має фінансові наслідки для державного бюджету.

Предмет аудиту: нормативно-правові акти, розпорядчі та інші документи, що регламентують здійснення Мін'юстом повноважень з управління НДУСЕ, управління майном та науково-методичне забезпечення судово-експертної діяльності цих установ, організаційно-управлінських засад їх діяльності; кошти, спрямовані на утримання та придбання державного майна для забезпечення проведення судової експертизи і розроблення методики проведення судових експертиз; первинні документи, документи бухгалтерського обліку, фінансова та статистична звітність НДУСЕ; інформація та документи, пов'язані з організацією та здійсненням внутрішнього контролю у Мін'юсті; інші документи, що стосуються питань управління майном та науково-методичного і організаційно-управлінського забезпечення судово-експертної діяльності НДУСЕ.

Об'єкти аудиту: Мін'юст, Київський КНДІСЕ.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту:

часові: 2019–2021 роки;

географічні: м. Київ.

Критерії оцінки:

законність – відповідність управлінських рішень Мін'юсту нормам чинного законодавства, а також забезпечення реалізації визначених законодавством України повноважень Мін'юсту; відповідність управлінських рішень об'єктів аудиту щодо спрямування та використання коштів державного бюджету положенням чинного законодавства;

ефективність – стан збереження, розпорядження та використання матеріальних та інших активів НДУСЕ, управління НДУСЕ;

своєчасність і повнота управлінських рішень – своєчасність і повнота прийняття управлінських рішень Мін'юстом з питань предмета аудиту;

стан внутрішнього контролю – спроможність внутрішнього контролю Мін'юсту попереджувати неефективне управління НДУСЕ. Стан внутрішнього контролю у КНДІСЕ.

Методи проведення аудиту: аналіз нормативно-правових актів, організаційно-розпорядчих документів і управлінських рішень, пов'язаних з предметом заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту); аналіз статистичної, фінансової, та іншої звітності; аналіз документів, пов'язаних з виконанням Мін'юстом функцій щодо управління майном та науково-методичного і організаційно-управлінського забезпечення судово-експертної діяльності НДУСЕ; аналіз

результатів матеріалів перевірок, проведених контролюючими органами, Мін'юстом, внутрішнього і зовнішнього аудиту Мін'юсту; опрацювання матеріалів засобів масової інформації та спеціальних видань; опитування посадових осіб об'єкта аудиту.

ВСТУП

Головне у забезпеченні конституційного принципу захисту державою прав і свобод людини основну роль – справедливе і неупереджене судочинство. Закон № 4038 визначає правове, організаційне і фінансове підґрунтя судово-експертної діяльності з метою забезпечення правосуддя України незалежною, кваліфікованою і об'єктивною експертизою, орієнтованою на максимальне використання досягнень науки і техніки.

На сьогодні відповідно до норм Закону № 4038 у підпорядкуванні Мін'юсту діє низка НДУСЕ, що охоплюють всі адміністративні області держави, для проведення судово-експертної діяльності згідно з правилами, визначеними нормативно-правовими актами.

У НДУСЕ працюють колективи досвідчених фахівців, для забезпечення діяльності яких передано об'єкти нерухомого майна, а також обладнання, що придбавалося за кошти державного бюджету. У НДУСЕ, зокрема КНДІСЕ, проводиться значна кількість особливо складних судових експертиз у резонансних справах, підставою для здійснення яких є, зокрема, відповідне судове рішення чи рішення органу досудового розслідування. Особливої актуальності набувають нові види та підвиди судових експертиз: експертиза зброї, військова, психологічна експертиза із застосуванням поліграфа тощо. Ці експертизи потребують відповідного наукового, матеріально-технічного забезпечення та належного фінансування.

Отже, питання встановлення фактичного стану справ та надання оцінки здійснення Мін'юстом повноважень з управління НДУСЕ, що мають фінансові наслідки для державного бюджету, є актуальними. Такий аудит проводився вперше.

1. АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО Й ОРГАНІЗАЦІЙНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИМИ УСТАНОВАМИ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ ТА ЇХ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Статтею 7 Закону № 4038 визначено: «судово-експертну діяльність здійснюють державні спеціалізовані установи, їх територіальні філії, експертні установи комунальної форми власності, а також судові експерти, які не є працівниками зазначених установ, та інші фахівці (експерти) з відповідних галузей знань у порядку та на умовах, визначених цим Законом.

До державних спеціалізованих установ належать:

науково-дослідні установи судових експертиз Міністерства юстиції України;
науково-дослідні установи судових експертиз, судово-медичні та судово-психіатричні установи Міністерства охорони здоров'я України;
експертні служби Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, Служби безпеки України та Державної прикордонної служби України».

Судово-експертна діяльність, пов'язана з проведенням криміналістичних, судово-медичних і судово-психіатричних експертиз, здійснюється виключно державними спеціалізованими установами.

Згідно зі статтею 8 Закону № 4038 визначено: «організація науково-методичного забезпечення судово-експертної діяльності та організаційно-управлінські засади діяльності державних спеціалізованих установ покладаються на міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, до сфери управління яких належать державні спеціалізовані установи, що здійснюють судово-експертну діяльність.

Для розгляду найважливіших питань розвитку судової експертизи, що мають міжвідомчий характер, при Міністерстві юстиції України створюється Координаційна рада з проблем судової експертизи, яка діє відповідно до Положення про неї, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Методики проведення судових експертиз (крім судово-медичних та судово-психіатричних) підлягають атестації та державній реєстрації в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України».

Відповідно до статті 15 Закону № 4038 «проведення науково-дослідними установами судових експертиз наукових розробок з питань організації та проведення судових експертиз фінансується за рахунок Державного бюджету України.

Проведення судових експертиз державними спеціалізованими установами у кримінальних провадженнях за дорученням слідчого, дізнавача, прокурора, суду та у справах про адміністративні правопорушення здійснюється за рахунок коштів, які цільовим призначенням виділяються цим експертним установам з Державного бюджету України.

Проведення судових експертиз, обстежень і досліджень у кримінальному провадженні державними спеціалізованими установами, судово-медичними та судово-психіатричними установами на замовлення підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого, їх захисників, законного представника, потерпілого, його представника здійснюється за рахунок замовника.

Витрати на проведення судових експертиз науково-дослідними установами Міністерства юстиції України ... у цивільних і господарських справах відшкодовуються в порядку, передбаченому чинним законодавством.

Проведення інших експертних досліджень і обстежень державними спеціалізованими установами здійснюється за рахунок замовника».

Слід зазначити, що у Верховній Раді України 05.11.2021 зареєстровано внесений Кабінетом Міністрів України проєкт Закону України «Про судово-експертну діяльність» (реєстр. № 6284) (далі – проєкт Закону № 6284), необхідність прийняття якого обґрунтована тим, що Закон № 4038 прийнято ще в 1994 році та на сьогодні значна частина його положень потребує суттєвого оновлення, встановлення нових підходів до здійснення судово-експертної діяльності, що також обумовлено низкою змін на державному рівні, зокрема проведенням судової реформи, в рамках якої судова експертиза є невід'ємною складовою судової системи.

Довідково. У пояснювальній записці до проєкту Закону № 6284 повідомляється, зокрема, що «у розділі II «Державне регулювання судово-експертної діяльності» проєкту Закону пропонується визначити зміст судово-експертної діяльності за її відповідними напрямками, що

полягає в забезпеченні нормативно-правових, організаційно-управлінських, науково-методичних та інформаційних засад.

При цьому, відповідно до законопроекту державне регулювання судово-експертної діяльності здійснюється державними органами, до сфери управління яких відповідно до законодавства належать державні судово-експертні установи.

З метою забезпечення комплексного розвитку судової експертизи в цьому ж розділі пропонується встановити, що Міністерство юстиції України здійснює формування загальних засад державної політики у сфері судово-експертної діяльності, яке полягає у забезпеченні нормативно-правового регулювання суспільних відносин, що стосуються загальних питань діяльності всіх суб'єктів судово-експертної діяльності та визначення пріоритетних напрямів розвитку судової експертизи, а також нормативно-правове регулювання діяльності приватних судових експертів.

Таке врегулювання пропонується із врахуванням того факту, що на сьогодні до повноважень Міністерства юстиції України віднесено координацію діяльності міністерств та інших центральних органів виконавчої влади з питань розвитку судової експертизи; забезпечення організації роботи Координаційної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України, забезпечення організації роботи Центральної експертно-кваліфікаційної комісії при Міністерстві юстиції України і Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України; забезпечення ведення Державного реєстру атестованих судових експертів та Реєстру методик проведення судових експертиз.

Крім того, це відповідатиме Концепції розвитку європейської судової експертизи в частині необхідності визначення єдиного контактного центру для поширення інформації стосовно заходів, розроблених для впровадження концепції розвитку європейської судової експертизи.

До Верховної Ради України народними депутатами України було подано ще чотири законопроекти¹.

Так, згідно з пояснювальною запискою до законопроекту про судово-експертну діяльність та самоврядування судових експертів (Павлюк М.В. та інші), зареєстрованого 22.11.2021 за № 6284-2, на відміну від проекту Закону № 6284, цей законопроект передбачає «об'єднання всіх відомчих судово-експертних установ (наразі 7) в єдину Національну експертну службу України, яка керується КМУ» та «створення Асоціації (громадської організації) не тільки приватних експертів, а й в тому числі експертів державних установ на добровільних засадах».

Відповідно до підпункту 5 пункту 3 Положення № 228 експертне забезпечення правосуддя визначено одним з основних завдань Мін'юсту.

Мін'юст згідно з покладеними на нього завданнями (пункт 4 Положення № 228), зокрема:

організовує відповідно до законодавства експертне забезпечення правосуддя та проведення НДР у галузі судової експертизи (підпункт 62);

забезпечує організацію роботи ЦЕКК і НКМР (підпункт 63);

спрямовує і контролює діяльність НДУСЕ, здійснює нормативно-методичне забезпечення їх діяльності (підпункт 67);

забезпечує організацію роботи Координаційної ради (підпункт 68);

---

¹ Проекти законів: про судово-експертну діяльність (Костін А. Є. та інші), зареєстровано 19.11.2021 за № 6284-1; про судово-експертну діяльність та самоврядування судових експертів (Павлюк М. В. та інші), зареєстровано 22.11.2021 за № 6284-2; про внесення змін до Закону України «Про судову експертизу» (Тарасенко Т. П. та інші), зареєстровано 23.11.2021 за № 6284-3; про внесення змін до Закону України «Про судову експертизу» щодо удосконалення організаційно-управлінського забезпечення судово-експертної діяльності (Божик В. І.), зареєстровано 05.09.2022 за № 7735.

здійснює управління об'єктами державної власності, що належать до сфери його управління (підпункт 95).

Міністр юстиції відповідно до пункту 12 Положення № 228, зокрема: забезпечує організацію науково-методичного забезпечення судово-експертної діяльності та організаційно-управлінські засади діяльності НДУСЕ, призначає на посаду керівників таких установ, зокрема на конкурсних засадах в порядку, визначеному Мін'юстом, звільняє їх з посади, приймає рішення щодо їх заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності, вносить подання щодо представлення їх в установленому порядку до відзначення державними нагородами України (підпункт 12⁵);

організовує внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечує їх здійснення в Мін'юсті та бюджетних установах, що належать до сфери управління Мін'юсту (підпункт 13⁵).

В апараті Мін'юсту виконання покладених на Міністерство завдань, визначених Законом № 4038 та іншими нормативно-правовими актами з питань судово-експертної діяльності, забезпечує Департамент експертного забезпечення правосуддя³, який є самостійним структурним підрозділом Міністерства.

Для вироблення єдиних підходів до організації судово-експертної діяльності та вирішення найважливіших питань розвитку судової експертизи, які мають міжвідомчий характер, Мін'юстом утворюється постійно діючий консультативно-дорадчий орган – Координаційна рада, повноваження та склад якої визначено Положенням про Координаційну раду з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16.11.1994 № 778.

Статтею 17 Закону № 4038 встановлено: «порядок проведення атестації та присвоєння чи позбавлення кваліфікаційних класів судового експерта визначається міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, до сфери управління яких належать державні спеціалізовані установи, що здійснюють судово-експертну діяльність». Відповідно до статті 17 Закону № 4038 «для присвоєння та позбавлення кваліфікації судового експерта і кваліфікаційних класів створюються експертно-кваліфікаційні комісії при міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади, до сфери управління яких належать державні спеціалізовані установи, що здійснюють судово-експертну діяльність». Цією ж статтею визначено, що порядок присвоєння кваліфікації судового експерта фахівцям чи позбавлення кваліфікації судового експерта фахівців, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, визначається Мін'юстом. З цією метою при Мін'юсті створюється ЦЕКК, яка діє відповідно до положення про неї, що затверджується Мін'юстом (Положення № 301).

З метою удосконалення наукової роботи, сприяння покращенню результативності наукових розробок та якості експертної діяльності НДУСЕ і судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ,

---

²Пункт 12 Положення № 228 доповнено підпунктом 12⁵ згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 06.05.2020 № 380.

³Положення про Департамент експертного забезпечення правосуддя затверджено наказами Мін'юсту від 01.03.2019 № 616/к, від 06.12.2019 № 3598/к, від 17.06.2020 № 2021/5 та від 18.11.2020 № 4008/5.

Мін'юстом утворюється консультативно-дорадчий орган – НКМР. Завдання, повноваження, склад та порядок роботи цього органу визначено Положенням про науково-консультативну та методичну раду з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України, затвердженим наказом Мін'юсту від 27.03.2012 № 470/5, зареєстрованим у Мін'юсті 28.03.2012 за № 460/20773.

Процедури атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз (крім судово-медичної та судово-психіатричної), внесення змін до методик, що пройшли атестацію та державну реєстрацію, а також припинення застосування методик визначає Порядок атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2008 № 595.

Питання планування, проведення, приймання науково-дослідних робіт, рецензування, а також апробації і впровадження їх результатів у НДУСЕ регламентуються Порядком № 372.

Аудитом встановлено: перелік платних послуг, що надаються НДУСЕ, затверджено Постановою № 804, якою визначено, зокрема, що:

вартість проведення судових експертиз та експертних досліджень, включених до переліку платних послуг, що надаються НДУСЕ, визначається відповідно до нормативної вартості однієї експертогодина, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 01.07.96 № 710 «Про затвердження Інструкції про порядок і розміри відшкодування витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним спеціалізованим установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів»;

інші послуги, включені до затвердженого цією постановою переліку, надаються НДУСЕ за згодою сторін за плату в обсязі, що відшкодовує витрати, пов'язані з їх виконанням.

Крім того, відповідно до пункту 12 Інструкції про порядок і розміри компенсації (відшкодування) витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним спеціалізованим установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 01.07.96 № 710, з метою впорядкування вартості проведення експертиз у НДУСЕ, наказами Мін'юсту щороку затверджується нормативна вартість однієї експертогодина.

Пунктом 1-2 постанови Кабінету Міністрів України від 01.07.1996 № 710 визначено, що вартість однієї експертогодина коригується щороку станом на 1 січня з урахуванням індексу споживчих цін (індекс інфляції) за відповідний період.

Наприклад, у 2018 році нормативна вартість однієї експертогодина становила 143 грн, у 2019 році – 157 грн, у 2020 році – 163,44 грн, у 2021 році – 171,61 гривні.

При цьому аудит у КНДІСЕ засвідчив, що зазначена вартість не відповідає реальним витратам підрозділів КНДІСЕ на їх надання, що включають заробітну

плату, відшкодування вартості комунальних послуг та утримання нерухомого майна, витратні матеріали тощо, не компенсує витрат, а оновлення матеріально-технічної бази здійснюється за рахунок коштів спеціального фонду.

Отже, правового врегулювання потребує питання визначення економічно обґрунтованої нормативної вартості однієї експертогодина експертиз і експертних досліджень, що призначаються у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення, та досліджень за матеріалами кримінальних проваджень, що призначаються органами досудового розслідування, прокуратури та суду.

Відповідно до розділу III Положення № 301:

фахівці, які не є працівниками державних спеціалізованих установ і мають намір отримати (підтвердити) кваліфікацію судового експерта, за проходження підготовки (стажування) вносять плату до відповідних установ, розмір якої визначається відповідно до кошторису витрат з урахуванням кількості навчальних годин для проведення лекційних, практичних занять та кількості годин для складання рецензій на проекти (копії) висновків (пункт 6);

розмір плати за проведення занять та складання рецензій визначається відповідно до додатка 16 до Наказу МОН № 557 (пункт 7).

Встановлено, що в період, який підлягав аудиту, у КНІДСЕ плата за проведення навчання (стажування) фахівців, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, затверджувалася наказами директора «...згідно з вимогами постанови Кабінету Міністрів України від 27.07.2011 № 804 «Деякі питання надання платних послуг науково-дослідними установами судових експертиз Міністерства юстиції» та наказу Міністерства освіти і науки України від 26.09.2005 № 557 «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ»...у розмірах, що відшкодовують витрати, пов'язані з їх виконанням...».

При цьому додатком до цих наказів є лише Розрахунок розміру плати за проведення навчання, який визначає кількість годин теорії за програмами 1, 2, 3, у тому числі рецензування, а також вартість навчання за програмами 1, 2, 3, у тому числі вартість рецензування. Кошторисів витрат, що містили б інформацію про склад витрат, пов'язаних з проведенням навчання (стажування) фахівців, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, немає.

Таким чином, **КНІДСЕ норма пункту 6 розділу III Положення № 301 не застосовується.**

Отже, нормативно-правове забезпечення, що стосується управління НДУСЕ та їх діяльності, є достатнім, але потребує вдосконалення з метою комплексного розвитку судової експертизи. При цьому необхідно врегулювати питання визначення вартості експертиз і експертних досліджень, що призначаються у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення, та досліджень за матеріалами кримінальних проваджень, що призначаються органами досудового розслідування, прокуратури та суду.

2. ОЦІНКА СТАНУ ВИКОНАННЯ МІНІСТЕРСТВОМ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ ПОВНОВАЖЕНЬ З УПРАВЛІННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИМИ УСТАНОВАМИ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ, ЩО МАЄ ФІНАНСОВІ НАСЛІДКИ ДЛЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

2.1. Стан планування та здійснення видатків науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України

2019 рік

На 2019 рік загальний обсяг видатків за КПКВК 3601070 для проведення судової експертизи і розробки методики проведення судових експертиз заплановано Мін'юстом із загального фонду державного бюджету в загальній сумі 236 599,2 тис. грн, із спеціального (за рахунок плати за послуги, що надаються бюджетними установами) – 92 816,0 тис. гривень. Відповідно до бюджетного запиту на 2019–2021 роки (індивідуальний) плановий обсяг видатків із загального та спеціального фондів на загальну суму 329 415,2 тис. грн відображено та розподілено за низкою КЕКВ: 2110, 2120, 2210, 2230, 2240, 2250, 2270, 2282, 2800, 3110.

Довідково. За КЕКВ 3110 (придбання обладнання та предметів довготривалого користування) заплановано за загальним фондом 80 000,0 тис. грн, спеціальним – 2 680,2 тис. гривень.

Зазначений обсяг видатків заплановано за трьома напрямками їх використання: 1) проведення судової експертизи – 224 050,6 тис. грн; 2) розробка методики проведення судових експертиз – 25 364,6 тис. грн; 3) придбання криміналістичного обладнання – 80 000,0 тис. гривень.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» бюджетні призначення за КПКВК 3601070 затверджено в сумі 329 415,2 тис. грн, тобто потребу в коштах, визначену Мін'юстом, задоволено в повному обсязі з урахуванням низки показників бюджетного запиту. Водночас за загальним фондом державного бюджету видатки розвитку на суму 80 000,0 тис. грн не затверджено, за спеціальним – затверджено на суму 2 680,2 тис. гривень.

Довідково. Протягом 2019 року зміни щодо обсягу видатків за КПКВК 3601070 до зазначеного Закону не вносилися.

Паспорт бюджетної програми на 2019 рік за КПКВК 3601070 погоджено з Мінфіном 01.02.2019 та затверджено наказом Мін'юсту від 11.02.2019 № 399/5 з обсягом бюджетних призначень у сумі **329 415,2 тис. гривень**.

Використання бюджетних коштів в паспорті бюджетної програми визначено також за трьома напрямками. При цьому, на відміну від бюджетного запиту, напрям «Придбання криміналістичного обладнання» на суму 80 000,0 тис. грн **не включено**, оскільки видатки розвитку за загальним фондом не затверджено, натомість у паспорті **визначено новий напрям** – «Підготовка кадрів вищої кваліфікації» на суму 309,5 тис. гривень. Водночас порівняно з бюджетним запитом у паспорті бюджетної програми **збільшено видатки** за напрямками «Проведення судової експертизи» – з 224 050,6 до 293 672,5 тис. грн та «Розробка методики проведення судових експертиз» – з 25 364,6 до 35 436,8 тис. гривень.

Таким чином, за двома напрямками в паспорті бюджетної програми обсяг використання коштів збільшено (порівняно з показниками бюджетного запиту)

на загальну суму 79 694,1 тис. грн, напрям на суму 80 000,0 тис. грн **не включено** до паспорта, натомість включено напрям на суму 309,5 тис. гривень.

Як наслідок, **результативні показники**, визначені у бюджетному запиті та паспорті бюджетної програми, мають також **суттєві відмінності**. Наприклад, за показником затрат кількість фахівців у паспорті бюджетної програми порівняно з бюджетним запитом збільшено до 993 чол., а за показником продукту виключено 56 одиниць криміналістичного обладнання.

Протягом 2019 року до паспорта бюджетної програми на 2019 рік за КПКВК 3601070 вносилися зміни. Останні погоджено Мініфіном 24.12.2019 та затверджено наказом Мін'юсту від 24.12.2019 № 4185/5 (з урахуванням положень розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.11.2019 № 1115-р «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству юстиції на 2019 рік»). Паспорт бюджетної програми з обсягом бюджетних призначень у сумі **346 936,1 тис. грн** затверджено у новій редакції.

Аналіз показників паспорта бюджетної програми свідчить, що використання бюджетних коштів **затверджено вже за 5 напрямками**, при цьому, на відміну від бюджетного запиту та початкової редакції паспорта бюджетної програми, до нього включено новий напрям використання коштів – «Здійснення заходів у сфері інформатизації» (2 998,7 тис. гривень). Крім того, передбачено використання коштів на придбання 5 одиниць криміналістичного обладнання – 17 520,9 тис. грн, обсяг потреби в коштах на яке в бюджетному запиті визначено в сумі 80 000,0 тис. грн (56 одиниць), тобто **у понад 4 рази вищий**.

При цьому середня вартість одиниці такого обладнання в паспорті бюджетної програми порівняно з показниками бюджетного запиту **збільшилася (за розрахунками) у 2,5 рази (з 1 428,6 до 3 504,2 тис. гривень)**.

Розрахунок: 80 000,0 тис. грн : 56 од. = 1 428,6 тис. грн; 17 520,9 тис. грн : 5 од. = 3 504,2 тис. грн; 3 504,2 : 1 428,6 = 2,45.

У подальшому це стало однією з причин штучної економії частини коштів за результатами проведених у 2019 році публічних закупівель криміналістичного обладнання (замість 5 одиниць обладнання фактично закуплено 10).

Отже, кількість криміналістичного обладнання в бюджетному запиті (56), останній редакції паспорта бюджетної програми (5) та при фактичній закупівлі (10) суттєво відрізняється.

Довідково. У звіті про виконання паспорта бюджетної програми станом на 01.01.2020 перевиконання вказаного показника продукту пояснюється тим, що закупівля криміналістичного обладнання відбувалася відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» за процедурою відкритих торгів, у результаті чого вартість обладнання зменшилась. Це дало змогу закупити Київському та Харківському науково-дослідним інститутам судових експертиз на 5 одиниць криміналістичного обладнання більше, ніж планувалося.

Порівняно із початковою редакцією паспорта бюджетної програми також зменшено з 293 672,5 до 290 673,8 тис. грн обсяг видатків за напрямом «Проведення судової експертизи».

За даними звіту про виконання паспорта станом на 01.01.2020 за КПКВК 3601070 при затверджених обсягах видатків у сумі 346 936,1 тис. грн використано (касові видатки) 336 800,7 тис. грн, тобто на 10 135,4 тис. грн менше затвердженого обсягу. Основна сума відхилення (10 191,9 тис. грн)

обліковується за спеціальним фондом (за напрямом «Проведення судових експертиз») та пояснюється Мін'юстом зменшенням фактичної кількості замовлень на проведення експертиз у відповідних справах. Водночас спостерігається перевиконання на 301,3 тис. грн показника за напрямом «Здійснення заходів у сфері інформатизації» через закупівлю більшої кількості комп'ютерів та офісної техніки за рахунок перевиконання планових показників з власних надходжень.

За результатами аналізу інформації, наданої у звіті про виконання паспорта бюджетної програми, встановлено: за 7 результативними показниками продукту перевиконано чотири, два показники недовиконано, один виконано на рівні запланованого. Недовиконано показник щодо кількості завершених у 2019 році розробок (за планового обсягу 51 завершено 50, завершення однієї розробки перенесено). Недовиконано на 20 одиниць показник щодо кількості аспірантів, які навчаються без відриву від виробництва (за планового обсягу 25 чол. фактичний показник – 5).

Зазначене свідчить про недостатню обґрунтованість окремих показників при підготовці бюджетного запиту і паспорта бюджетної програми за визначеними напрямами використання бюджетних коштів у 2019 році.

2020 рік

На 2020 рік загальний обсяг видатків за КПКВК 3601070 для проведення судової експертизи і розробки методики проведення судових експертиз заплановано Мін'юстом із загального фонду бюджету в сумі 264 015,1 тис. грн, із спеціального (за рахунок плати за послуги, що надаються бюджетними установами) – 106 431,4 тис. гривень. Відповідно до бюджетного запиту на 2020–2022 роки плановий обсяг видатків із загального та спеціального фондів на суму 370 446,5 тис. грн відображено та розподілено за низкою відповідних КЕКВ: 2110, 2120, 2210, 2230, 2240, 2250, 2270, 2282, 2630, 2800, 3110, 3130.

Довідково. За КЕКВ 3110 (придбання обладнання та предметів довготривалого користування) заплановано 10 301,6 тис. грн, КЕКВ 3130 (капітальний ремонт) – 3 000,0 тис. гривень.

Зазначений обсяг видатків заплановано за чотирма напрямами їх використання: 1) проведення судової експертизи – 322 806,6 тис. грн; 2) розробка методики проведення судових експертиз – 39 543,1 тис. грн; 3) підготовка кадрів вищої кваліфікації – 485,0 тис. грн; 4) здійснення заходів у сфері інформатизації – 7 611,8 тис. гривень.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» бюджетні призначення за КПКВК 3601070 затверджені в сумі 370 446,5 тис. грн, тобто потребу в коштах, визначену Мін'юстом, задоволено в повному обсязі з урахуванням показників бюджетного запиту за відповідними напрямами.

Довідково. Протягом 2020 року зміни щодо обсягу видатків за КПКВК 3601070 до цього Закону не вносилися.

Паспорт бюджетної програми на 2020 рік (без змін) за КПКВК 3601070 погоджено з Мінфіном 06.02.2020 та затверджено наказом Мін'юсту від 12.02.2020 № 522/5 з обсягом бюджетних призначень у сумі **370 446,5 тис. гривень.**

Довідково. Зміни до паспорта бюджетної програми у 2020 році не вносилися.

Використання бюджетних коштів визначено в паспорті бюджетної програми за трьома напрямками. При цьому, на відміну від бюджетного запиту, напрям «Здійснення заходів у сфері інформатизації» на суму 7 611,8 тис. грн до паспорта бюджетної програми **не включено**. Водночас **збільшено** видатки за напрямом «Проведення судової експертизи» – з 322 806,6 до 330 738,2 тис. грн, при цьому результативні показники, які б стосувалися заходів з інформатизації, у паспорті **не визначено**. Крім того, **зменшено** обсяг фінансування за напрямом «Підготовка кадрів вищої кваліфікації» (з 485,0 до 165,2 тис. гривень).

Таким чином, порівняно з бюджетним запитом на 2020 рік у паспорті бюджетної програми обсяг видатків за напрямом «Проведення судової експертизи» збільшено на 7 931,6 тис. грн за рахунок виключення напрямку «Здійснення заходів у сфері інформатизації» та зменшення у 3 рази видатків на підготовку кадрів.

У низці випадків **результативні показники**, визначені в бюджетному запиті та паспорті бюджетної програми, мають **суттєві відмінності**. Наприклад, за показником продукту кількість аспірантів у паспорті бюджетної програми порівняно з бюджетним запитом зменшено на 33 чол. (до 12). Відповідні показники щодо проведення капітального ремонту з передбаченим у бюджетному запиті обсягом фінансування 3 000,0 тис. грн у паспорті бюджетної програми не відображено, капітальний ремонт у 2020 році фактично не проводився.

При цьому відповідно до абзацу другого пункту 2 розділу I Правил № 1098 **паспорт бюджетної програми формується з використанням інформації, наведеної в бюджетному запиті** головного розпорядника, та з урахуванням бюджетних призначень, установлених законом про Державний бюджет України.

За даними звіту про виконання паспорта на 2020 рік за КПКВК 3601070, при затверджених обсягах видатків у сумі 370 446,5 тис. грн використано (касові видатки) 355 573,7 тис. грн, тобто на 14 872,8 тис. грн менше затвердженого обсягу. Обсяг відхилення щодо проведення касових видатків у сумі 14 872,8 тис. грн обліковується за спеціальним фондом (за напрямом «Проведення судових експертиз») та пояснюється Мін'юстом зменшенням фактичної кількості замовлень на проведення експертиз у відповідних справах.

За результатами аналізу інформації, наведеної у звіті про виконання паспорта бюджетної програми, зокрема, встановлено, що за 5 результативними показниками продукту перевиконано два показники, один недовиконано, два показники виконано на рівні запланованого. Недовиконано на 5 одиниць показник щодо кількості завершених у 2020 році розробок (за планового обсягу 55 завершено 50 розробок, завершення 5 розробок продовжено на рік).

Зазначене вище свідчить про **недостатню обґрунтованість окремих показників при підготовці бюджетного запиту і паспорта бюджетної програми за визначеними напрямками використання бюджетних коштів у 2020 році**.

2021 рік

На 2021 рік загальний обсяг видатків за КПКВК 3601070 для проведення судової експертизи і розробки методики проведення судових експертиз

заплановано Мін'юстом із загального фонду бюджету в сумі 314 015,1 тис. грн, із спеціального (за рахунок плати за послуги, що надаються бюджетними установами) – 100 039,0 тис. гривень. Відповідно до бюджетного запиту на 2020–2022 роки (індивідуальний) плановий обсяг видатків із загального та спеціального фондів на суму 414 054,1 тис. грн відображено та розподілено за низкою КЕКВ: 2110, 2120, 2210, 2230, 2240, 2250, 2270, 2282, 2630, 2800, 3110.

Довідково. За КЕКВ 3110 (придбання обладнання та предметів довготривалого користування) заплановано 56 758,8 тис. грн (із загального фонду – 50 000,0 тис. грн, із спеціального – 6 758,8 тис. гривень).

Зазначений обсяг видатків заплановано за чотирима напрямками їх використання: 1) проведення судової експертизи – 324 034,9 тис. грн; 2) розробка методики проведення судових експертиз – 39 543,1 тис. грн; 3) підготовка кадрів вищої кваліфікації – 476,1 тис. грн; 4) придбання криміналістичного обладнання – 50 000,0 тис. гривень.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» бюджетні призначення за КПКВК 3601070 затверджено в сумі 414 054,1 тис. грн, тобто потребу в коштах, визначену Мін'юстом, задоволено в повному обсязі з урахуванням показників бюджетного запиту за відповідними напрямками.

Довідково: Протягом 2021 року зміни щодо обсягу видатків за КПКВК 3601070 до цього Закону не вносилися.

Паспорт бюджетної програми на 2021 рік за КПКВК 3601070 затверджено наказом Мін'юсту від 15.02.2021 № 571/5 з обсягом бюджетних призначень у сумі **414 054,1 тис. гривень**.

Використання бюджетних коштів визначено в паспорті бюджетної програми також за чотирима напрямками. При цьому, на відміну від бюджетного запиту на 105,8 тис. грн збільшено видатки за напрямом «Проведення судової експертизи» та зменшено за напрямом «Підготовка кадрів вищої кваліфікації».

Протягом 2021 року до паспорта бюджетної програми на 2021 рік за КПКВК 3601070 вносилися зміни. Останні погоджено з Мінфіном 08.12.2019 та затверджено наказом Мін'юсту від 14.12.2021 № 4488/5 (з урахуванням положень розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.06.2021 № 1510-р «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 червня 2021 р. № 659»). Паспорт бюджетної програми з обсягом бюджетних призначень у сумі **460 254,1 тис. грн** затверджено у новій редакції.

Аналіз показників паспорта бюджетної програми свідчить, що використання бюджетних коштів затверджено за 5 напрямками, при цьому, на відміну від бюджетного запиту та початкової редакції паспорта бюджетної програми (передбачав чотири напрями використання коштів), затверджено додатковий напрям використання коштів – «Придбання та монтаж приміщення модульного типу для розміщення лабораторії молекулярно-генетичних досліджень» (9 100,0 тис. грн за спеціальним фондом). До того ж передбачено використання коштів за напрямом «Придбання криміналістичного обладнання», крім загального фонду, на суму 50 000,0 тис. грн (19 одиниць), за спеціальним фондом – 34 600,0 тис. грн (26 одиниць).

Таким чином, середня вартість придбання одиниці криміналістичного обладнання за рахунок коштів загального фонду становить (за розрахунками)

2 631,6 тис. грн, а спеціального – 1 330,8 тис. грн, тобто вартісні показники **відрізняються майже у два рази.**

Розрахунок: 50 000,0 тис. грн : 19 од. = 2631,6 тис. грн; 34 600,0 тис. грн : 26 од. = 1 330,8 тис. грн; 2 631,6 : 1 330,8 = 1,97.

Це стало у подальшому однією з причин штучної економії частини коштів за результатами проведених у 2021 році публічних закупівель криміналістичного обладнання. Так, за рахунок загального фонду замість 19 одиниць криміналістичного обладнання фактично закуплено 81 одиницю. Отже, показник продукту перевиконано (при використанні коштів загального фонду в сумі 49 658,5 тис. грн) **у понад 4 рази**, а фактична середня вартість закупівлі одиниці обладнання становить 613,1 тис. грн (тобто фактична вартість одиниці обладнання є меншою у понад 4 рази від вартості, врахованої у паспорті бюджетної програми – 2 631,6 тис. гривень).

***Довідково.** У звіті про виконання паспорта бюджетної програми станом на 01.01.2022 таке перевищення Мін'юстом пояснюється проведенням публічних закупівель шляхом відкритих торгів, у результаті чого вартість обладнання зменшилася. Водночас у поясненнях щодо відхилення планових показників закупівлі обладнання зазначається, що у зв'язку із ростом цін на обладнання, яке планувалося придбати, установами придбано аналоги цього обладнання від інших виробників за нижчою ціною. Це дало змогу закупити НДУСЕ більше одиниць криміналістичного обладнання, ніж планувалося. На збільшення кількості одиниць придбаного обладнання також вплинули першочергові виробничі потреби установ, які виникли впродовж року.*

За даними звіту про виконання паспорта на 2021 рік за КПКВК 3601070, при затверджених обсягах видатків у сумі 460 254,1 тис. грн використано (касові видатки) 475 533,8 тис. грн, тобто на 15 279,7 тис. грн більше затвердженого обсягу. Обсяг відхилення щодо збільшеного обсягу проведення касових видатків обліковується за спеціальним фондом та пояснюється отриманням НДУСЕ субвенції на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів та збільшенням надходжень до спеціального фонду.

За результатами аналізу інформації, наведеної у звіті про виконання паспорта бюджетної програми, встановлено, що за 7 результативними показниками продукту перевиконано три показники, один недовиконано, 3 показники виконано на рівні запланованого. Недовиконано на 10 одиниць показник щодо кількості завершених у 2021 році розробок (за планового обсягу 59 завершено 49 розробок, 10 розробок продовжено на рік).

Зазначене свідчить про недостатню обґрунтованість окремих показників при підготовці бюджетного запиту і паспорта бюджетної програми за визначеними напрямками використання бюджетних коштів у 2021 році.

Протягом 2019–2021 років розподіл коштів загального фонду держбюджету в розрізі НДСІЕ проводився з урахуванням напрямів використання, зокрема, на виконання НДР, придбання обладнання тощо. Дані щодо розподілу коштів загального фонду державного бюджету відповідним НДСІЕ у 2019–2021 роках у розрізі окремих напрямів їх використання (з урахуванням змін) наведено в таблиці 1.

**Дані щодо розподілу коштів загального фонду державного бюджету між відповідними
НДІСЕ у 2019–2021 роках у розрізі окремих напрямів їх використання
(з урахуванням змін)**

тис. грн

№ з/п	НДІСЕ	Рік	Всього	Заробітна плата і нарахування	У т.ч. на виконання НДР	Придбання обладнання
1	2	3	4	5	6	7
1	Дніпро НДІСЕ	2019	21219,7	21219,7	1485,4	
		2020	23678,5	23678,5	1657,5	
		2021	30178,5	23678,5	1657,5	6500,0
		Разом	75076,7	68576,7	4800,4	6500,0
2	Донецький НДІСЕ	2019	12519,7	12519,7	212,2	
		2020	13970,3	13970,3	236,8	
		2021	3737,9	3737,9	51,5	
		Разом	30227,9	30227,9	500,5	
3	Львівський НДІСЕ	2019	23766,0	23766,0	4880,5	
		2020	26519,9	26519,9	5446,0	
		2021	33519,9	26519,9	5446,0	7000,0
		Разом	83805,8	76805,8	15772,5	7000,0
4	Одеський НДІСЕ	2019	30768,5	30768,5	1273,2	
		2020	34333,7	34333,7	1420,7	
		2021	42833,7	34333,7	1420,7	8500,0
		Разом	107935,9	99435,9	4114,6	8500,0
5	ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса	2019	65113,0	57293,0	21219,6	7820,0
		2020	63931,8	63931,8	23678,6	
		2021	87164,2	74164,2	23863,9	13000,0
		Разом	216209,0	195389,0	68762,1	20820,0
6	Київський НДІСЕ	2019	93730,7	84029,8	5517,1	9700,9
		2020	93767,0	93767,0	6156,4	
		2021	107267,0	93767,0	6156,4	13500,0
		Разом	294764,7	271563,8	17829,9	23200,9
7	НДІСЕ з питань інтелектуальної власності	2019	7002,5	7002,5	848,8	
		2020	7813,9	7813,9	947,1	
		2021	9313,9	7813,9	947,1	1500,0
		Разом	24130,3	22630,3	2743,0	1500,0
Всього		2019	254120,1	236599,2	35436,8	17520,9
		2020	264015,1	264015,1	39543,1	
		2021	314015,1	264015,1	39543,1	50000,0
		Разом	832150,3	764629,4	114523,0	67520,9

Згідно з даними таблиці протягом 2019–2021 років найбільший обсяг коштів загального фонду державного бюджету спрямовано Київському НДІСЕ (294 764,7 тис. грн, або 35,4 відс.), найменший – Донецькому (30 227,9 тис. грн, або 3,6 відсотка). Найбільші обсяги коштів у зазначений період спрямовувалися у НДІСЕ на заробітну плату та нарахування на неї – 764 629,4 тис. грн (91,9 відс.), у тому числі на НДР – 114523,0 тис. грн (15,0 відсотка). Видатки на придбання обладнання проводилися майже в усіх НДІСЕ (за винятком Донецького) в сумі 67 520,9 тис. грн (8,1 відсотка).

Таким чином, результати аудиту свідчать, що визначена в бюджетних запитах Мін'юсту потреба в коштах загального фонду за КПКВК 3601070 для здійснення видатків на проведення судової експертизи і розробки

методики проведення судових експертиз переважно задовольнялася у повному обсязі.

Водночас допущено недоліки (недостатня обґрунтованість окремих показників) при підготовці бюджетних запитів і паспортів бюджетної програми за КПКВК 3601070 за визначеними напрямками використання бюджетних коштів у 2019–2021 роках.

2.2. Аналіз діяльності Міністерства юстиції України в частині призначення на посаду керівників науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України

Згідно з частиною першою статті 8 Закону № 4038 організація науково-методичного забезпечення судово-експертної діяльності та організаційно-управлінські засади діяльності державних спеціалізованих установ покладаються на міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, до сфери управління яких належать державні спеціалізовані установи, що здійснюють судово-експертну діяльність.

Пунктом 4 частини першої статті 6 Закону № 185 встановлено: уповноважені органи управління відповідно до покладених на них завдань призначають на посаду та звільняють з посади керівників державних унітарних підприємств, у яких не утворено наглядову раду, установ, організацій та господарських структур, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі та в яких не утворено наглядову раду, укладають і розривають з ними контракти, здійснюють контроль за дотриманням їх вимог.

Частиною четвертою статті 9 Закону № 848 визначено:

власник (власники) або уповноважений ним (ними) орган зобов'язаний (зобов'язані) оголосити конкурс на заміщення посади керівника державної наукової установи не пізніше ніж за два місяці до закінчення строку контракту особи, яка обіймає цю посаду (абзац перший);

контракт з обраним керівником державної наукової установи укладається власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом в установленому порядку протягом одного місяця з дня обрання на строк, визначений статутом (положенням) цієї державної наукової установи, але не більш як на п'ять років (абзац дванадцятий у редакції, що введена в дію з 03.01.2021)⁴.

У травні 2020 року⁵ пункт 12 Положення № 228 доповнено підпунктом 12⁵, відповідно до якого Міністр забезпечує організацію науково-методичного забезпечення судово-експертної діяльності та організаційно-управлінські засади діяльності науково-дослідних установ судових експертиз Мін'юсту, призначає на посаду керівників таких установ, зокрема на конкурсних засадах в порядку, визначеному Мін'юстом, звільняє їх з посади.

Порядок проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад

⁴ До 03.01.2021 абзац дванадцятий частини четвертої статті 9 Закону України № 848 було викладено в такій редакції: «Контракт з обраним керівником державної наукової установи укладається власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом в установленому порядку протягом одного місяця з дня обрання на строк, визначений статутом (положенням) цієї державної наукової установи, але не більш як на сім років».

⁵ Зміни внесені постановою Кабінету Міністрів України від 06.05.2020 № 380.

директорів науково-дослідних установ судових експертиз Мін'юсту⁶ (далі – Порядок № 1793) набрав чинності з 05.06.2020.

У 2019–2021 роках реалізацію Мін'юстом повноважень з питань управління персоналом щодо, зокрема, НДУСЕ, організаційної роботи з кадрового менеджменту з керівним складом підвідомчих підприємств та установ, що належать до сфери управління Мін'юсту, здійснювали відповідно до визначених у положеннях про структурні підрозділи основних завдань Департамент персоналу Мін'юсту⁷; Відділ по роботі з персоналом державних підприємств та установ юстиції Управління персоналу Мін'юсту⁸; Сектор по роботі з персоналом підвідомчих органів Управління персоналу Мін'юсту⁹.

Дані щодо укладених Мін'юстом з директорами НДУСЕ контрактів, чинних у 2019–2021 роках, наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Дані щодо укладених Мін'юстом з директорами НДУСЕ контрактів, чинних у 2019–2021 роках

№ з/п	Найменування установи	П.І.Б. директора	Номер і дата контракту	Термін дії контракту	Строк дії	Особа від уповноваженого органу
1	2	3	4	5	6	7
1	ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»	Клюєв Олександр Миколайович	№ 1 від 20.04.2016	з 20.04.2016 по 19.04.2021	5 років	Міністр юстиції Петренко П. Д.
			№ 1 від 16.04.2021	з 20.04.2021 по 19.04.2025	4 роки	Міністр юстиції Малоська Д. Л.
2	Донецький НДІСЕ	Контимирова Вікторія Вікторівна	№ 10 від 03.11.2020	з 05.11.2020 по 04.05.2021	6 міс	Міністр юстиції Малоська Д. Л.
3	НДЦСЕ з питань інтелектуальної власності	Федоренко Владислав Леонідович	№ 3 від 29.06.2016	з 30.06.2016 по 29.06.2021	5 років	заст. Міністра юстиції - керівник апарату Онищенко Г. В.
			№ 2 від 25.06.2021	з 30.06.2021 по 29.06.2025	4 роки	Міністр юстиції Малоська Д. Л.
4	ЛНДІСЕ	Куманська-Нор Оксана Павлівна	№ 11 від 18.12.2020	з 18.12.2020 по 17.12.2022	2 роки	Міністр юстиції Малоська Д. Л.
5	ОНДІСЕ	Чердинцев Юрій Герасимович	№ 9 від 10.08.2020	з 11.08.2020 по 10.08.2022	2 роки	Міністр юстиції Малоська Д. Л.
6	Дніпро НДІСЕ	Коваленко Олена Валеріївна	№ 5 від 09.04.2019	з 09.04.2019 по 08.10.2019	6 міс	в. о. Держсекретаря Косолапова О. А.
			Дод. угода від 20.08.2019	по 08.10.2024	5 років	в.о. Держсекретаря Мацків О. А.
7	КНДІСЕ	Рувін Олександр Григорович	№ б/н від 16.05.2011	з 16.05.2011 по 15.05.2012	1 рік	Міністр юстиції Лавринович О. В.
			Дод. угода від 27.04.2012	з 16.05.2012 по 15.05.2014	2 роки	Міністр юстиції Лавринович О. В.
			№ б/н від 16.05.2011	з 16.05.2011 по 15.05.2012	1 рік	Міністр юстиції Лавринович О. В.
			Дод. угода від 15.12.2016	з 16.12.2016 по 15.12.2018	2 роки	заст. Міністра юстиції - керівник апарату Онищенко Г. В.

⁶ Затверджено наказом Міністерства юстиції України від 28.05.2020 № 1793/5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 29.05.2020 за № 480/34763.

⁷ Положення затверджено 17.04.2018 №1496/к.

⁸ Положення затверджено в. о. Державного секретаря Мін'юсту, директором Департаменту публічного права Л. Кравченко 21.12.2019 та 01.01.2020

⁹ Положення затверджено Державним секретарем Мін'юсту О. Богачовою 29.03.2021

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5	6	7
			Дод. угода від 13.11.2018	до 01.11.2019	10 міс.	в. о. Держсекретаря Косолапова О. А.
			Дод. угода від 29.08.2019	до 01.01.2025	5 років	в. о. Держсекретаря Мацків О. А.

Аудитом встановлено, що протягом 2019 року – 5 місяців 2020 року посади директорів окремих НДУСЕ **були вакантними**. Рішення про необхідність проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад директорів НДУСЕ Мін'юстом не приймалися. Так, посада директора Дніпро НДІСЕ була вакантною понад 3 місяці, Донецького – майже 6 років, Одеського – понад 4 місяці та Львівського – майже 1,5 року.

Саме після набрання чинності Порядком № 1793 з червня 2020 року Мін'юстом оголошено конкурси на заміщення вакантних посад директорів НДУСЕ та затверджено умови їх проведення.

Отже, **Мін'юстом неповною мірою забезпечено виконання повноважень з управління НДУСЕ в частині призначення на посаду керівників цих установ відповідно до пункту 4 частини першої статті 6 Закону № 185, абзаців першого і дванадцятого частини четвертої статті 9 Закону № 848.**

2.3. Аналіз ефективності управлінських рішень щодо розміщення науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України, розпорядження об'єктами державної власності та контролю за їх збереженням

Пунктом 11 частини першої статті 6 Закону № 185 визначено: уповноважені органи управління відповідно до покладених на них завдань «ведуть облік об'єктів державної власності, що перебувають в їх управлінні, здійснюють контроль за ефективним використанням та збереженням таких об'єктів».

У 2019–2021 роках Управління забезпечення та документообігу Мін'юсту¹⁰ відповідало за здійснення повноважень щодо управління державним майном.

Протягом 2019–2020 років у підпорядкуванні Мін'юсту перебувало сім НДУСЕ: Дніпро НДІСЕ; Донецький НДІСЕ; Львівський НДІСЕ; Одеський НДІСЕ; ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»; КНДІСЕ; НДЦСЕ з питань інтелектуальної власності.

У 2021 році Донецький НДІСЕ реорганізовано шляхом приєднання до ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.01.2021 № 52-р «Про реорганізацію Донецького науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України» та наказу Мін'юсту від 12.02.2021 № 531/5 «Про реорганізацію Донецького науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України».

¹⁰ Положення затверджено наказом Міністерства юстиції України від 27.12.2019 № 4409/к.

Із семи установ лише за чотирма (Донецьким, Київським, Одеським НДІСЕ та ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса») Мін'юстом закріплено державне майно (будівлі, земельні ділянки) на праві оперативного управління.

Дніпро НДІСЕ, Львівському НДІСЕ та НДЦСЕ з питань інтелектуальної власності будівлі, земельні ділянки в оперативне управління Мін'юстом не передавались. Згідно з укладеними договорами оренди ці установи розміщуються в орендованих приміщеннях.

ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» (до 16.11.2020 Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса)»

В оперативному управлінні ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» перебуває, зокрема:

нежитлова будівля за адресою: м. Харків, вул. Золочівська, 8а: літера «А-5» (площа 3 092,9 кв. м); літера «Г-1» (площа 65,6 кв. м); літера «В-1» (площа 47,3 кв. м);

земельна ділянка площею 0,2795 га за адресою: м. Харків, вул. Золочівська, 8а, державний акт на право користування земельною ділянкою серія ЯЯ № 318909 від 30.11.2012, рішення 19 сесії 6 скликання Харківської міської ради Харківської області від 26.09.2012 № 840/12.

Встановлено, що у відомостях про нерухоме державне майно за формою № 2б(д)¹¹ станом на 01.10.2019, 01.10.2020 та 01.10.2021 (останні сформовано 27.01.2022) ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» **не відображено** даних про державну реєстрацію прав на будівлю за адресою: м. Харків, вул. Золочівська, 8а.

Крім того, у 2019–2021 роках **не вносилися** дані про земельну ділянку площею 0,2795 га (вартість, право власності та державну реєстрацію прав) до відомостей про нерухоме державне майно за формою № 2б(д) та інформації щодо державного майна за формою № 2у(д).

При цьому, за даними річної фінансової звітності за 2021 рік (форма № 5-дс), в складі основних засобів ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» рахується земельна ділянка первісною вартістю 259,7 тис. гривень.

У розділі І відомостей та інформації (форми № 2б(д) та №2у(д)) **некоректно зазначено повне найменування балансоутримувача** державного майна: Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз замість ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» (назву змінено з 16.11.2020).

Довідково. Пунктом 2 Положення № 467 визначено: Єдиний реєстр об'єктів державної власності формується Фондом державного майна за участю, зокрема, органів, уповноважених управляти об'єктами державної власності, шляхом об'єднання на єдиних методологічних засадах інформаційних систем з метою ведення обліку об'єктів державної власності; створення умов для оптимізації кількості підприємств державного сектору економіки, використання об'єктів державної власності; проведення моніторингу структурних змін у державному секторі економіки; здійснення контролю за ефективним використанням об'єктів державної власності; забезпечення реалізації управлінських рішень, відкритості та прозорості інформування у державному секторі економіки.

¹¹ Затверджено наказом Фонду державного майна України від 03.02.2006 № 197 «Про затвердження форм надання відомостей про об'єкти державної власності», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 04.04.2006 за № 380/12254.

Згідно з пунктом 4 Положення № 467 органи, уповноважені управляти об'єктами державної власності, ведуть облік об'єктів державної власності, які належать до сфери їх управління та підлягають внесенню до Реєстру; здійснюють контроль за повнотою даних Реєстру та їх відповідністю встановленим вимогам; передають щокварталу Фондові державного майна інформацію для внесення змін до Реєстру.

Отже, внаслідок незабезпечення належного контролю Мін'юстом як органом, що веде облік об'єктів державної власності, які належать до сфери його управління, **до Єдиного реєстру об'єктів державної власності у 2019–2021 роках вносилися неточна інформація щодо об'єктів державної власності ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», що є недотриманням вимог пункту 4 Положення № 467.**

Необхідно зазначити, що ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» **не проведено** реєстрації речових прав на земельну ділянку, передану центру в постійне користування, в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, що **створює ризики втрати права постійного користування земельною ділянкою площею 0,2795 га.**

Одеський НДІСЕ

Як встановлено аудитом, Мін'юстом у 2019–2020 роках Одеському НДІСЕ майно в оперативне управління не передавалось.

Згідно з укладеними договорами оренди станом на 01.01.2022 в строковому платному користуванні Одеського НДІСЕ перебували нежитлові приміщення площею 1 916,33 кв. м: для розміщення Одеського НДІСЕ – 1 329,83 кв. м; відділень Одеського НДІСЕ – 586,5 кв. метра.

Крім того, у 2019–2020 роках у строковому платному користуванні ОНДІСЕ перебували нежитлові приміщення площею 19,4 кв. м¹², 8,0 кв. м¹³, 1 229,8 кв. м¹⁴ відповідно та забетонований майданчик площею 20,0 кв. м¹⁵ для установки й експлуатації адміністративного павільйону.

Відповідно до Розпорядження № 1006 до сфери Мін'юсту передано будівлі за адресою: м. Одеса, вул. Рішельєвська, 8, що закріплені на праві господарського віддання за Національним банком України. Мін'юстом наказом від 20.01.2020 № 186/7 утворено комісію з приймання-передачі цього нерухомого майна¹⁶.

Аудит засвідчив, що відповідно до акта приймання-передачі¹⁷ майно, яке передається, введено в експлуатацію 01.01.1959; загальна площа будівель – 6 780,75 кв. м; відновна (первісна) вартість – 180 990 216,93 грн; залишкова вартість станом на 28.02.2021 – 60 613 912,79 гривні.

¹² м. Одеса, вул. Академіка Корольова, 5 (договір від 15.09.2017 № 209840911612 з терміном дії до 15.08.2020).

¹³ м. Одеса, вул. Аеропортівська, 27/1 (договір від 15.09.2017 № 209840911613 з терміном дії до 15.08.2020).

¹⁴ м. Одеса, вул. Успенська, 83/85 (договір від 05.12.2019 № 999/19 з терміном дії до 05.12.2020).

¹⁵ м. Одеса, вул. Іглєзі, 2 (договір від 29.01.2020 № 02/01-20, з терміном дії до 31.12.2020).

¹⁶ Витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно про реєстрацію права власності від 03.02.2021, індексний номер витягу 242866123.

¹⁷ Акт приймання-передачі частини будівлі Національного банку України за адресою: м. Одеса, вул. Рішельєвська, 8, затверджено 19.02.2021 Державним секретарем О. Богачовою.

Встановлено, що Одеським НДІСЕ **не відображено** даних про державну реєстрацію прав на будівлю площею 6 780,75 кв. м у відомостях про нерухоме державне майно за формою 2б(д) станом на 01.10.2021.

Відповідно до договору купівлі-продажу нерухомого майна від 17.04.1998 № 98-330Ц Одеським НДІСЕ придбано частину квартири площею 27,4 кв. м за адресою: м. Одеса, вул. Балківська, 3, кв. 67, вартістю 17,5 тис. грн (загальна площа квартири – 116,6 кв. м).

При цьому відповідні дані у відомостях про нерухоме державне майно за формою 2б(д) у 2019–2020 роках **не відображались**. Станом на 01.10.2021 ОНДІСЕ у відомостях відображено зазначене майно, але не вказано площі квартири, права власності та державної реєстрацію прав на нерухоме майно.

За інформацією Одеського НДІСЕ¹⁸, квартиру закріплено на праві оперативного управління згідно з договором купівлі-продажу від 17.04.1998 № 98-330Ц, здійснення реєстраційних дій неможливе у зв'язку з **відсутністю оригіналу договору купівлі-продажу**.

Отже, через неналежний контроль Мін'юстом як органом, що веде облік об'єктів державної власності, які належать до сфери його управління, до Єдиного реєстру об'єктів державної власності у 2019–2021 роках **подавалась неточна інформація** щодо об'єктів державної власності Одеського НДІСЕ, що є **недотриманням вимог пункту 4 Положення № 467**.

Необхідно зазначити, що Одеським НДІСЕ також **не проведено державної реєстрації** прав на частину квартири площею 27,4 кв. м в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, що разом з **відсутністю оригіналу договору купівлі-продажу** від 17.04.1998 № 98-330Ц **створює ризики її втрати з державної власності**.

Слід зауважити, що первісна вартість квартири, відображена у відомостях про нерухоме державне майно за формою 2б(д) станом на 01.10.2021, – 17,8 тис. грн (залишкова – 4,3 тис. грн) не відповідає вартості придбання частини квартири, вказаній у пункті 6 договору купівлі-продажу нерухомого майна від 17.04.1998 № 98-330Ц, – 17 510,0 гривні.

Крім того, первісна і залишкова вартість квартири (4,3 тис. грн) **суттєво відрізняються від її справедливої вартості на дату аудиту**.

Відповідно до абзацу двадцятого пункту 4 розділу I Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затвердженого наказом Мінфіну від 12.10.2010 № 1202, зареєстрованим у Мін'юсті 01.11.2010 за № 1017/18312 (далі – НП(С)БО 121), справедлива вартість – це сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату.

Абзацом першим пункту 3 розділу III НП(С)БО 121 визначено, що у разі прийняття рішення суб'єктом державного сектору, об'єкт основних засобів може переоцінюватися, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на річну дату балансу.

Відповідно до пункту 4 розділу III НП(С)БО 121 порогом суттєвості для проведення переоцінки об'єктів основних засобів приймається величина, що

---

¹⁸ Лист від 26.01.2022 № 30-0-11.39-22.

дорівнює 10-відсотковому відхиленню залишкової вартості об'єктів основних засобів від їх справедливої вартості.

Пункт 5 розділу III НП(С)БО 121 визначає, що переоцінена первісна вартість та сума зносу об'єкта основних засобів визначаються множенням відповідно первісної вартості і суми зносу об'єкта основних засобів на індекс переоцінки. Індекс переоцінки визначається діленням справедливої вартості об'єкта, який переоцінюється, на його залишкову вартість.

Як встановлено аудитом, **рішення про переоцінку** квартири для визначення її справедливої вартості Одеським НДІСЕ протягом усього терміну користування квартирою (**більше 20 років**) **не приймалось**. Звернення до Мін'юсту як органу управління майном щодо погодження рішення про проведення переоцінки об'єктів основних засобів Одеським НДІСЕ, зокрема і у 2019–2021 роках, не надходило.

Аналіз даних річної фінансової звітності Одеського НДІСЕ за 2019–2021 роки, поданої Мін'юсту, засвідчив, що переоцінка основних засобів у цей період не проводилась.

За даними сайту <https://dom.ria.com/uk/prodazha-kvartir/odessa-rayon-rumorskyi/>, вартість 1 кв. м вторинного житла у Приморському районі м. Одеси становить близько 1 000,0 дол. США. Отже, на момент проведення аудиту **сума, за якою можна продати частину квартири площею 27,4 кв. м за адресою: м. Одеса, вул. Балківська, 3, кв. 67 (її справедлива вартість), становить щонайменше 1 001,7 тис. грн (27,4 кв. м x 1 000 дол. США x 36,56 гривні¹⁹).**

Таким чином, не враховано норм абзацу першого пункту 3 і пункту 4 розділу III НП(С)БО 121 та не прийнято Одеським НДІСЕ рішення про проведення переоцінки частини квартири площею 27,4 кв. м, у результаті, станом на 01.01.2021 **занижено її залишкову вартість в балансі установи щонайменше на 762,9 тис. гривень²⁰.**

Як наслідок, фінансова звітність Одеського НДІСЕ станом на 01.01.2022 **не містить правдивої (достовірної) інформації**, що не відповідає частині першій статті 3 Закону України від 16.07.1999 № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон № 996) та пункту 5 розділів I і III Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2009 № 1541, зареєстрованим у Мін'юсті 28.01.2010 за № 103/17398 (далі – НП(С)БО 101).

Київський НДІСЕ

Аудитом встановлено, що згідно з наказом Мін'юсту від 12.10.2021 № 3584/7 «Про закріплення державного майна на праві оперативного управління» за КНДІСЕ закріплено таке державне майно: частина приміщень площею 120,3 кв. м за адресою: м. Тернопіль, вул. Шашкевича, 3, використовується для потреб Тернопільського відділення КНДІСЕ; група нежитлових приміщень № 10 загальною площею 369,2 кв. м за адресою: м. Кропивницький, вул. Волкова, 13-Г, використовується для потреб Кропивницького відділення КНДІСЕ; будівля училища літ. № 49 загальною площею 575,3 кв. м за адресою:

¹⁹ Курс визначено на час складання акта про результати аудиту.

²⁰ 27,4 кв. м x 1 тис. дол. США x 28 грн : 4,3 тис. грн x 4,3 тис. грн – 4,3 тис. гривень.

м. Вінниця, вул. Батозька, 1, використовується для потреб Вінницького відділення КНДІСЕ.

Крім того, КНДІСЕ є правокористувачем земельної ділянки площею 0,1138 га (кадастровий номер 0510100000:01:044:0033) за адресою: м. Вінниця, вул. Батозька, 1, що перебуває в комунальній власності та використовується для потреб Вінницького відділення КНДІСЕ.

Згідно з укладеними договорами оренди станом на 01.01.2022 у строковому платному користуванні Київського НДІСЕ перебувають нежитлові приміщення площею 2 047,2 кв. м: для розміщення Тернопільського відділення КНДІСЕ – 116,62 кв. м²¹ і 40,6 кв. м²²; Чернігівського – 342,1 кв. м²³ (до 13.02.2019 – 157,2 кв. м); Житомирського – 446,1 кв. м²⁴; Хмельницького – 399,2 кв. м²⁵; Івано-Франківського – 325,5 кв. м²⁶; Черкаського – 377,5 кв. м²⁷.

КНДІСЕ розміщується у нежитлових приміщеннях комунальної власності територіальної громади міста Києва загальною площею 4 102,0 кв. м у нежитловому будинку за адресою: м. Київ, вул. Смоленська, 6, літ. А.

Встановлено, що відповідно до рішення IX сесії VI скликання Київської міської ради від 26.04.2012 № 501/7838 «Про передачу до сфери управління Міністерства юстиції України нежитлових приміщень комунальної власності територіальної громади міста Києва» (далі – рішення Київради від 26.04.2012 № 501/7838) до сфери управління Мін'юсту передано нежитлові приміщення комунальної власності територіальної громади міста Києва загальною площею 4 102,0 кв. м у нежитловому будинку за адресою: м. Київ, вул. Смоленська, 6, літ. А, для розміщення КНДІСЕ²⁸.

Згідно з пунктом 2 цього рішення Мін'юст має право здійснювати всі дії щодо ефективного використання нежитлових приміщень, крім відчуження та передачі у користування третім особам.

Головному управлінню комунальної власності м. Києва виконавчого органу Київської міської ради (КМДА) разом з комунальним підприємством «Київжитлоспецексплуатація» та комунальною науково-дослідною установою «Науково-дослідний інститут соціально-економічного розвитку міста» доручено здійснити передачу нежитлових приміщень в установленому порядку (пункт 3 рішення Київради від 26.04.2012 № 501/7838).

²¹ м. Тернопіль, вул. Січових Стрільців, 4 (договір оренди індивідуально визначеного (нерухомого або іншого майна), що належить до комунальної власності від 29.12.2011 № 755 з терміном дії до 15.12.2022).

²² м. Тернопіль, вул. Шашкевича, 1/2 (договір оренди індивідуально визначеного (нерухомого або іншого майна), що належить до комунальної власності від 18.07.2008 № 5071 з терміном дії до 30.11.2022, договір припинено з 01.09.2021).

²³ м. Чернігів, вул. Старобілоуська, 25-А (договір оренди від 08.05.2009 № 24/09 з терміном дії до 29.12.2023).

²⁴ м. Житомир, вул. Театральна, 17/20 (договір оренди нерухомого майна від 06.02.2017 № 1191 з терміном дії до 02.03.2022).

²⁵ м. Хмельницький, вул. Володимирська, 109 (договір оренди нерухомого майна від 07.03.2013 № 1388 з терміном дії до 06.12.2022).

²⁶ м. Івано-Франківськ, вул. Академіка Сахарова, 23-А (договір оренди нерухомого майна від 12.03.2018 № 07/18 з терміном дії до 12.03.2023).

²⁷ м. Черкаси, вул. Свято-Макаріївська, 135-А (договір оренди нерухомого майна від 28.01.2021 № 2127 з терміном дії до 28.01.2026).

²⁸ Акти приймання-передачі основних засобів від 28.09.2012 та від 19.10.2012 № 90.

Як встановлено аудитом, відповідно до рішення Київської міської ради III сесії VIII скликання від 23.02.2017 № 946/1950 «Про повернення приміщень комунальної власності територіальної громади міста Києва із сфери управління державних установ і організацій»^{29 30} (далі – рішення Київради від 23.02.2017 № 946/1950) **рішення Київради від 26.04.2012 № 501/7838 з 01.03.2017 втратило чинність.**

Пунктом 2 рішення Київради від 23.02.2017 № 946/1950 визначено: приміщення, вказані в додатку 2 до цього рішення, зокрема і нежитлові приміщення загальною площею 4 102,0 (1 190,1+2 911,9) кв. м у нежитловому будинку по вул. Смоленська, 6, літ. А, які належать територіальній громаді міста Києва і які були передані до сфери управління державних установ і організацій рішеннями Київської міської ради, **підлягають передачі в оренду** тим державним установам і організаціям, у сфері управління яких вони перебували до 1 березня 2017 року, на підставі заяв, поданих такими установами і організаціями відповідно до встановленого порядку.

У рішенні Київської міської ради II сесії IX скликання від 08.07.2021 № 1595/1636 «Про організаційно-правові заходи щодо впорядкування використання майна територіальної громади міста Києва»³¹ визначено перелік нерухомого майна комунальної власності територіальної громади м. Києва, яке повертається зі сфери управління та іншого безоплатного користування державних органів, установ і організацій, зокрема і нежитлові приміщення загальною площею 4 102,0 (1 190,1+2 911,9) кв. м у нежитловому будинку по вул. Смоленська, 6, літ. А.

Згідно з пунктом 2.5 цього рішення до 31.12.2021 для державних органів, установ і організацій, які користуються нерухомим майном територіальної громади міста Києва, застосовується орендна плата в розмірі 1 грн на рік, а з 01.01.2022 – орендна ставка, передбачена Методикою розрахунку орендної плати за майно територіальної громади міста Києва, яке передається в оренду.

Пунктами 3 і 4 рішення передбачено: нерухоме майно територіальної громади міста Києва, зазначене у пункті 1, зокрема і нежитлові приміщення загальною площею 4 102,0 (1 190,1+2 911,9) кв. м у нежитловому будинку по вул. Смоленська, 6, літ. А, закріплюється за комунальним підприємством «Київжитлоспецексплуатація» на праві господарського відання. Це КП має забезпечити проведення технічної інвентаризації нерухомого майна територіальної громади міста Києва, що закріплюється за підприємством на праві господарського відання, та реєстрацію речових прав на це майно.

На запит контрольної групи Рахункової палати начальник Управління забезпечення та документообігу Мін'юсту повідомив, що «Мін'юст листами № 82820/15.4/32-21 від 21.09.2021, № 90828/15.4/27-21 від 07.10.2021, № 92537/15.4/27-21 від 12.10.2021 звертався до Київського науково-дослідного інституту судових експертиз Мін'юсту щодо необхідності взяти участь у спільній нараді Київської міськради (КМДА) щодо питань впорядкування використання

²⁹З метою підвищення ефективності використання об'єктів комунальної власності територіальної громади міста Києва та збільшення надходжень до бюджету міста Києва.

³⁰Із змінами і доповненнями, внесеними рішенням Київської міської ради від 11.10.2018 № 1762/5826.

³¹З метою впорядкування використання майна територіальної громади міста Києва.

майна територіальної громади міста Києва та розгляду питання добровільного повернення зі сфери управління Мін'юсту нерухомого майна (площею 4102,0 кв. м, розташованого за адресою: вул. Смоленська, буд. 6), а також щодо надання пропозицій Інститутом щодо вирішення порушених питань. Однак, відповіді Київського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України на вищезазначені листи до Мін'юсту не надходили».

При цьому документів, які б підтверджували заходи з ініціювання безпосередньо Мін'юстом питання врегулювання подальшого користування належними територіальній громаді міста Києва нежитловими приміщеннями загальною площею 4 102,0 кв. м у нежитловому будинку по вул. Смоленська, 6, літ. А, в яких розміщується КНДІСЕ, до аудиту не надано.

Отже, питання щодо вказаних нежитлових приміщень Мін'юстом на час проведення аудиту не вирішено.

Донецький НДІСЕ

Аудитом встановлено, що згідно з відомостями про нерухоме державне майно за формою №2б(д) станом на 01.10.2019, на 01.10.2020 та на 01.10.2021 (останні сформовано 27.01.2022) Донецькому НДІСЕ передано в оперативне управління 3 будівлі первісною вартістю 1 127,0 тис. грн, залишковою – 878,2 тис. грн:

адміністративний корпус – 1227,0 кв. м (м. Донецьк, вул. Дубравна, 1, корпус «Б») первісна вартість – 531,3 тис. грн; залишкова – 366,7 тис. грн; експертна – 2 743,7 тис. грн;

лабораторний корпус – 507,6 кв. м (м. Донецьк, вул. Дубравна, 1, корпус «В») первісна вартість – 105,6 тис. грн; залишкова – 46,3 тис. грн; експертна – 2 743,7 тис. грн;

нежитлове приміщення – 432,1 кв. м (м. Луганськ, 9 квартал, будинок 5, приміщення 19,21), первісна вартість – 489,7 тис. грн; залишкова – 465,2 тис. гривень.

Водночас за інформацією першого заступника директора ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» – голови комісії з реорганізації Донецького НДІСЕ О. Угровецького (лист від 02.02.2022 № 385/01-1.6/22) «...відповідно відомостей з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно за Донецьким НДІСЕ встановлена наявність **двох земельних ділянок** за адресою: Луганська обл., м. Луганськ, 9 квартал, 5 **із правом постійного користування та нежитлове приміщення**, розташованого у підвалі та на 1-му поверсі загальною площею **297,4 кв. м** за адресою: м. Луганськ, 9 квартал, 5, приміщення 21, які **знаходяться на тимчасово окупованій території**. На даний час вказане питання врегульовано шляхом прийняття вищевказаного нерухомого майна на поза баланс ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»...».

Таким чином, Донецьким НДІСЕ у відомостях про нерухоме державне майно за формою № 2б(д) станом на 01.10.2019, на 01.10.2020 та на 01.10.2021 (останні сформовано відділом по роботі з державним майном Управління забезпечення та документообігу Мін'юсту 27.01.2022) **не відображено** даних про державну реєстрацію речових прав на будівлю площею 297,4 кв. м за адресою: м. Луганськ, 9 квартал, 5. Крім того, у 2019–2021 роках дані про дві

земельні ділянки (площа, вартість, право власності та державна реєстрація речових прав) до відомостей про нерухоме державне майно за формою № 2б(д) та інформації щодо державного майна за формою № 2у(д) (сформовано 27.01.2022) **не вносились**.

Отже, через неналежний контроль Мін'юстом як органом, що веде облік об'єктів державної власності, які належать до сфери його управління, **до Єдиного реєстру об'єктів державної власності у 2019–2021 роках подавалась неточна інформація** щодо об'єктів державної власності Донецького НДІСЕ, що є **недотриманням вимог пункту 4 Положення № 467**.

Аудит засвідчив: згідно з даними річної фінансової звітності за 2019–2021 роки (форма № 5-дс) у складі основних засобів Донецького НДІСЕ земельні ділянки, будівлі, споруди не зазначені.

Отже, фінансова звітність Донецького НДІСЕ станом на 01.01.2020, 01.01.2021, 01.01.2022 **не містить правдивої (достовірної) інформації**, що не відповідає положенням частини першої статті 3 Закону № 996 та пункту 5 розділів I і III НП(С)БО 101.

Відповідно до наказу Мін'юсту від 12.02.2021 № 531/5 «Про реорганізацію Донецького науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України» правонаступником реорганізованого Донецького НДІСЕ є ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса».

Дніпро НДІСЕ

У строковому платному користуванні Дніпро НДІСЕ станом на 01.01.2022 перебувають нежитлові приміщення площею 1 628,44 кв. м:

для розміщення Дніпро НДІСЕ – 1 470,6 кв. м, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 17 (договір оренди нерухомого майна від 01.02.2021 № 12/02-0099-ВДПо з терміном дії до 31.01.2026); до 31.12.2021 діяли договори оренди нерухомого майна від 01.11.2004 № 12/02-1307-ОД, площа 720,0 кв. м; від 30.03.2012 № 12/02-4829-ОД, площа 47,4 кв. м; від 12.03.2015 № 12/02-5733-ОД, площа 191,0 кв. м; від 24.09.2015 № 12/02-5823-ОД, площа 1322,9 кв. м (договір розірвано 22.09.2019);

для розміщення відділень Дніпро НДІСЕ – 586,5 кв. м: Запорізьке відділення – нежитлові приміщення площею 152,84 кв. м, м. Запоріжжя, вул. Олександрівська, 13/Троїцька, 18 (договір оренди нерухомого майна від 31.12.2018 № б/н з терміном дії до 01.09.2022); нежитлові приміщення площею 341,4 кв. м, м. Запоріжжя, вул. Олександрівська, 9 (договір оренди нерухомого майна від 31.01.2020 № 660 з терміном дії до 31.01.2025, договір достроково припинено з 03.03.2021); Маріупольське – нежитлові приміщення площею 5,0 кв. м, м. Маріуполь, вул. Митрополитська, 177 (договори оренди нерухомого майна від 29.01.2019 № 24 з терміном дії до 31.12.2019; від 23.01.2020 № 25 з терміном дії до 31.12.2020; від 04.02.2021 № 28 з терміном дії до 31.12.2021).

Львівський НДІСЕ

Львівський НДІСЕ розташований в адміністративному будинку площею 1 155, 0 кв. м за адресою: м. Львів, вул. Липинського, 54, що належить до майна спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Львівської області.

Приміщення передані Львівському НДІСЕ Львівською обласною радою в оперативне управління, на них оформлене речове право на нерухоме майно (витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно про реєстрацію іншого речового майна від 12.06.2014 № 22890543).

Для розміщення відділень Львівського НДІСЕ прийнято в строкове платне користування нежитлові приміщення площею 371,9 кв. м:

Закарпатське відділення – нежитлові приміщення площею 75,1 кв. м, м. Ужгород, вул. Гойди, 8 (договір оренди нерухомого майна від 20.01.2021 № 03-13-01/148 з терміном дії до 31.12.2021; у 2019–2020 роках діяли договори оренди нерухомого майна від 29.11.2018 № 03-13-01/038 з терміном дії до 01.12.2019, площа 64,1 кв. м.; від 02.12.2019 № 03-13-01/114 з терміном дії до 31.12.2020, площа 268,3 кв. м);

Київське відділення – нежитлові приміщення площею 86,0 кв. м, м. Київ, вул. Симона Петлюри, 16/108 (договір позички від 20.08.2021 № б/н з терміном дії до 20.08.2022);

Рівненське відділення – нежитлові приміщення площею 210,8 кв. м, м. Рівне, вул. Небесної Сотні, 10 (договір позички від 11.12.2018 № 2219 з терміном дії до 31.12.2023).

Для розміщення Волинського відділення Львівського НДІСЕ Луцькою міською радою передано в оперативне управління нежитлові приміщення площею 193,9 кв. м за адресою: м. Луцьк, вул. Червоного Хреста, 16, на які оформлене речове право на нерухоме майно.

НДЦСЕ з питань інтелектуальної власності

НДЦСЕ з питань інтелектуальної власності розміщується в орендованому приміщенні площею 252,2 кв. м (до 03.04.2020 – 301,6 кв. м) за адресою: м. Київ, бульв. Лесі Українки, 26, що перебуває на балансі Державного підприємства «Український інститут інженерно-технічних розвідувань для будівництва», згідно з договором оренди нерухомого майна від 03.06.2014 № 150 з терміном дії до 03.03.2023.

Таким чином, Мін'юстом допущено низку недоліків при реалізації функції управління об'єктами державної власності (підпункт 95 пункту 4 Положення № 228):

до Єдиного реєстру об'єктів державної власності у 2019–2021 роках подавалась неточна інформація щодо об'єктів державної власності ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», Одеського НДІСЕ, Донецького НДІСЕ, що є недотриманням вимог пункту 4 Положення № 467;

не забезпечено реєстрації речових прав на нерухомі об'єкти державної власності: земельну ділянку площею 0,2795 га (ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса») та частину квартири площею 27,4 кв. м (Одеський НДІСЕ), переоцінку вартості якої не проведено і на яку немає оригіналу договору купівлі-продажу, що створює ризики втрати цих об'єктів;

не вирішено питання повернення зі сфери управління Мін'юсту нежитлових приміщень, у яких розміщується КНДІСЕ, загальною площею 4 102,0 кв. м в м. Києві, вул. Смоленська, 6, літ. А.

3. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УСТАНОВ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

3.1. Проведення судових експертиз науково-дослідними установами судових експертиз Міністерства юстиції України

Відповідно до даних затверджених паспортів бюджетної програми на 2019–2021 роки за КПКВК 3601070 (із змінами) та звітів про виконання паспортів бюджетної програми за КПКВК 3601070 на 1 січня 2020, 2021 і 2022 років за напрямом «Проведення судової експертизи» загальна сума касових видатків за ці роки становила 923 474,0 тис. грн (загальний фонд – 650 106,4 тис. грн, спеціальний – 273 367,6 тис. грн), у тому числі за 2019 рік – 280 481,9 тис. грн (загальний фонд – 201 162,4 тис. грн, спеціальний – 79 319,5 тис. грн), за 2020 рік – 315 865,4 тис. грн (загальний фонд – 224 472,0 тис. грн, спеціальний – 91 393,4 тис. грн) та 2021 рік – 327 126,7 тис. грн (загальний фонд – 224 472,0 тис. грн, спеціальний – 102 654,7 тис. гривень).

За результатами аналізу інформації, наведеної у звітах про виконання паспортів бюджетної програми, встановлено тенденцію до **перевиконання** показника кількості проведених експертиз протягом періоду, що досліджувався.

У 2019–2021 роках НДУСЕ проведено 391 237 судових експертиз, у тому числі у 2019 році – 123 096, у 2020 році – 130 099 та у 2021 році – 138 042 експертизи.

Інформацію щодо проведених НДУСЕ у 2019–2021 роках експертиз у розрізі установ наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Інформація щодо проведених НДУСЕ у 2019–2021 роках експертиз у розрізі установ

№ з/п	НДУСЕ	Рік	Всього	У т.ч. експертизи на замовлення	
				правоохоронних органів, судів тощо (загальний фонд)	громадян, адвокатів тощо (спеціальний фонд)
1	2	3	4	5	6
1	Київський НДІСЕ	2019	60682	51146	9536
		2020	65489	57022	8467
		2021	68492	58940	9552
2	ННЦ «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»	2019	33599	28457	5142
		2020	34083	30355	3728
		2021	46716	36954	9762
3	Одеський НДІСЕ	2019	9267	6182	3085
		2020	8400	6370	2030
		2021	7537	5686	1851
4	Дніпро НДІСЕ	2019	6608	5706	902
		2020	6729	5708	1021
		2021	6901	5921	980
5	Львівський НДІСЕ	2019	6518	5472	1046
		2020	7786	6821	965
		2021	6524	5600	924
6	НДЦСЕ з питань інтелектуальної власності	2019	337	163	174
		2020	372	237	135
		2021	459	315	144

Продовження таблиці 3

1	2	3	4	5	6
7	Донецький НДІСЕ *	2019	6085	5588	497
		2020	7240	6689	551
		I кв. 2021	1413	1292	121
8	Всього:	2019	123096	102714	20382
		2020	130099	113202	16897
		2021	138042	114708	23334
9	Разом		391237	330624	60613

*Донецький НДІСЕ у 2021 році реорганізовано шляхом приєднання до ННЦ «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса».

Найбільше судових експертиз проведено Київським НДІСЕ (2019 рік – 60 682, 2020 рік – 65 489 та 2021 рік – 68 492 експертизи), найменше – НДІСЕ з питань інтелектуальної власності (2019 рік – 337, 2020 рік – 372 та 2021 рік – 459 експертиз).

НДІСЕ на замовлення правоохоронних органів, судів тощо проведено 330 624 експертизи (84,5 відс. загальної кількості експертиз), громадян, адвокатів тощо – 60 613 експертиз, або 15,5 відс. (2019 рік – 20 382, 2020 рік – 16 897 та 2021 рік – 23 334 експертизи).

Вартість послуг розраховується кожним НДІСЕ окремо, а плата за послуги надходить на відкритий у Державному казначействі України рахунок установи, що надавала послуги.

Інформацію щодо надходження коштів за послуги, надані НДІСЕ у 2019–2021 роках, наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

Інформація щодо надходження коштів за послуги, надані НДІСЕ, у 2019–2021 роках

тис. грн

№ з/п	Назва установи	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Всього
1	Дніпро НДІСЕ	6 382,80	7 703,99	8 233,13	22 319,91
2	Донецький НДІСЕ *	2 433,80	3 184,72	837,87	6 456,38
3	Львівський НДІСЕ	7 626,98	9 054,08	12 207,02	28 888,08
4	Одеський НДІСЕ	6 450,40	7 642,45	10 341,13	24 433,97
5	ННЦ «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»	23 778,35	21 727,14	29 724,70	75 230,20
6	Київський НДІСЕ	37 634,86	36 124,28	42 070,57	115 829,71
7	НДІСЕ з питань інтелектуальної власності	3 547,79	3 004,61	3 996,50	10 548,89
	РАЗОМ	87 854,98	88 441,26	107 410,91	283 707,14

*Донецький НДІСЕ у 2021 році реорганізовано шляхом приєднання до ННЦ «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса».

Дані таблиці 4 свідчать, що найбільше коштів за надані НДІСЕ у 2019–2021 роках послуги отримано Київським НДІСЕ – 115 829,71 тис. грн (40,8 відс.), найменше – НДІСЕ з питань інтелектуальної власності – 10 548,89 тис. грн (3,7 відсотка).

Слід зазначити, що обсяг надходжень за надані НДІСЕ послуги щороку збільшується: у 2020 році порівняно з 2019 роком – на 0,7 відс., у 2021 році порівняно з 2020 роком – на 21,4 відсотка.

Отже, Мін'юстом загалом забезпечено належне здійснення повноважень з управління НДІСЕ в процесі проведення ними судових експертиз. При

цьому, як вже зазначалося у розділі I цього Звіту, **потребують врегулювання питання визначення вартості експертиз і експертних досліджень.**

Аудитом також встановлено, що умовами договорів про надання платних послуг з проведення підготовки (стажування) фахівців, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, не передбачено права внесення змін щодо вартості послуг у зв'язку із збільшенням (зменшенням) розмірів плати за надання таких послуг на підставі зміни посадового окладу (ставки) працівника I тарифного розряду тощо.

Несвоєчасне введення в дію розмірів плати за проведення навчання (стажування) фахівців³², які не є працівниками державних спеціалізованих установ, та непередбачення в умовах договорів про надання таких послуг права зміни вартості договору (у зв'язку із зміною вартості послуг) призвели до недоотримання надходжень спеціального фонду бюджету, за розрахунками, на суму 57,84 тис. гривень. Порушення усунено, суму відшкодовано (квитанція від 28.07.2021 № 0.0.2212327797.1).

3.2. Виконання науково-дослідних робіт у науково-дослідних установах судових експертиз Міністерства юстиції України

Відповідно до даних затверджених паспортів бюджетної програми на 2019–2021 роки за КПКВК 3601070 (із змінами) та звітів про виконання паспортів бюджетної програми за КПКВК 3601070 на 1 січня 2020, 2021 і 2022 років за напрямом «Розробка методики судових експертиз» загальна сума касових видатків за ці роки становила 114 523,0 тис. грн, у тому числі за 2019 рік – 35 436,8 тис. грн, за 2020 і 2021 роки – по 39 543,1 тис. грн на рік відповідно.

Аудит засвідчив, що протягом 2019–2021 років кошти за цим напрямом спрямовувалися на оплату праці і нарахування на заробітну плату (КЕКВ 2100) наукових працівників НДУСЕ, задіяних у виконанні НДР відповідно до річних тематичних планів НДР і планів НДР та планів апробації і впровадження НДР.

За результатами аналізу інформації, наведеної у звітах про виконання паспортів бюджетної програми, встановлено тенденцію до **недовиконання** показника кількості завершених наукових розробок протягом періоду, що досліджувався.

Так, за результатами звітів про виконання планів впровадження результатів НДР на відповідний рік:

у 2019 році плановий показник недовиконано на одиницю (за планового обсягу 51 завершено 50 наукових розробок, завершення однієї перенесено);

у 2020 році – на 5 одиниць (за планового обсягу 55 завершено 50 наукових розробок, завершення 5 розробок продовжено на рік);

у 2021 році – на 10 одиниць (за планового обсягу 59 завершено 49 розробок, 10 розробок продовжено на рік).

Аудитом, проведеним у КНДІСЕ, встановлено, що проблеми з виконанням запланованих показників проведення НДР виникали протягом 2020–2021 років на всіх стадіях здійснення НДР (розробка – апробація – впровадження) і

³² Згідно з наказами Інституту від 29.01.2019 № 8, від 31.01.2020 № 5, від 15.10.2020 № 47, від 28.01.2021 № 4 тарифи введено в дію не з початку року або з дати збільшення посадового окладу (ставки) працівника I тарифного розряду.

отримання кінцевого наукового продукту (національних стандартів, методики, методичних рекомендацій, фахових посібників, довідників тощо).

Відповідно до затверджених у встановленому порядку тематичних планів НДР на 2019 – 2021 роки:

у 2019 році в НДУСЕ виконувалося 94 НДР, з них у КНДІСЕ – 50 НДР (53,2 відс.);

у 2020 році – 129 НДР, з них у КНДІСЕ – 62 НДР (48,1 відс.);

у 2021 році – 118 НДР, з них у КНДІСЕ – 52 НДР (44,1 відсотка).

За результатами аналізу виконання КНДІСЕ тематичних планів НДР встановлено невиконання у 2020 році 4-х і у 2021 році 5-ти запланованих на поточний рік НДР, які за рішеннями НКМР та президії НКМР продовжено на рік, що призвело до внесення відповідних змін (коригування) як до тематичного плану Мін'юсту, так і плану НР КНДІСЕ на 2020 і 2021 роки.

Таким чином, НДР в КНДІСЕ протягом 2019–2021 років проводилася відповідно до **скоригованих** календарних планів НДР, рішень вченої ради КНДІСЕ, рішень відповідних секцій НКМР та рішення президії НКМР Мін'юсту.

На виконання затверджених у встановленому порядку планів апробації НДР на 2019–2021 роки:

у 2019 році КНДІСЕ проведено апробацію результатів НДР за 27 розробками, у тому числі 8 НР, виконаних КНДІСЕ, 3 НР, виконаних іншими НДУСЕ у співвиконанні з КНДІСЕ (разом 11 НР, або 40,7 відс.), та 16 НР, виконаних іншими НДУСЕ;

у 2020 році – апробацію результатів НДР за 43 НР, у тому числі 12 НР, виконаних КНДІСЕ, 5 НР, виконаних іншими НДУСЕ у співвиконанні з КНДІСЕ (разом 17 НР, або 38,6 відс.), та 27 НР, виконаних іншими НДУСЕ;

у 2021 році – апробацію результатів НДР за 50 НР, у тому числі 19 НР, виконаних КНДІСЕ, 9 НР, виконаних іншими НДУСЕ у співвиконанні з КНДІСЕ (разом 28 НР, або 57,1 відс.), та 21 НР, виконаних іншими НДУСЕ.

Незважаючи на те, що плани апробації НДР на 2019–2021 роки КНДІСЕ переважно виконувалися, до звітів про виконання таких планів включалися роботи з формулюванням, що такі роботи (розробки) можуть бути рекомендовані до впровадження в експертну практику **за умови їх доопрацювання** (внесення уточнень, правок, виправлень або уточнень, розробки додаткових методичних рекомендацій тощо).

Таких розробок за результатами проведених НДР, рекомендованих до впровадження, у 2019 році було три, у 2020 році – п'ять, у 2021 році – дві.

Оскільки бюджетні кошти за КПКВК 3601070 за напрямом «Розробка методики судових експертиз» спрямовуються на оплату праці і нарахування на заробітну плату (КЕКВ 2100) наукових працівників інституту, задіяних у виконанні НДР, коригування календарних планів НДР та доопрацювання наукових розробок призводять до додаткових затрат праці наукових працівників, зростання витрат і, відповідно, до неекономного витрачання коштів державного бюджету.

Всього протягом 2019–2021 років витрати НДУСЕ на НДР становили 114 523,0 тис. гривень.

КНДІСЕ відповідно до тематичних планів НДР виконувалося 162 роботи, витрати на проведення яких становили 17 829,9 тис. грн (15,6 відс.), у тому числі:

у 2019 році – 50 НДР, касові видатки загального фонду за КЕКВ 2100 «Оплата праці і нарахування на заробітну плату» становили 5 517,1 тис. грн;

у 2020 році – 62 НДР, касові видатки – 6 156,4 тис. грн;

у 2021 році – 52 НДР, касові видатки – 6 156,4 тис. гривень.

Всього протягом 2019–2021 років завершено та у встановленому порядку передано Мін'юсту 50 НДР, витрати на проведення яких становили 10 335,8 тис. грн, у тому числі:

у 2019 році – 16 НДР, касові видатки загального фонду за КЕКВ 2100 «Оплата праці і нарахування на заробітну плату» становили 4 039,5 тис. грн;

у 2020 році – 20 НДР, касові видатки – 4 355,7 тис. грн;

у 2021 році – 14 НДР, касові видатки – 1 940,6 тис. гривень.

Вартість однієї наукової розробки КНДІСЕ, отриманої за результатами завершеної НДР, становила в середньому за 2019–2021 роки 206,7 тис. гривень.

При цьому у 2019 році – 252,5 тис. грн, у 2020 році – 217,8 тис. грн, у 2021 році – 138,6 тис. гривень.

Відповідно до наданих до аудиту даних калькуляцій кошторисної вартості НР КНДІСЕ та даних бухгалтерського обліку КНДІСЕ первісна вартість створених у процесі діяльності Інституту НР включає лише фактичні витрати на оплату праці працівників КНДІСЕ, задіяних у цій роботі, та відрахування на соціальні заходи. Інші витрати в калькуляції не закладалися і не враховувалися під час виконання НР.

Перелік інших витрат, що включаються в калькуляцію, ні Мін'юстом, ні КНДІСЕ не розроблено і, відповідно, не затверджено.

Невизначення в калькуляціях кошторисної вартості НР та неврахування при визначенні фактичної вартості НР інших витрат створюють ризики заниження первісної вартості апробованих та впроваджених НР.

Встановлено, що створена за результатами виконання НДР наукова продукція (методики, методичні рекомендації, навчальні посібники, довідники тощо), використовується суб'єктами судово-експертної діяльності, визначеними статтею 7 Закону № 4038: НДУСЕ, експертними службами Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України та Державної прикордонної служби України, а також судовими експертами, які не є працівниками зазначених установ.

Пунктом 3 Порядку № 372/5 передбачено, що Мін'юст є замовником наукової продукції і здійснює управління науковою діяльністю НДУСЕ у межах повноважень, визначених чинним законодавством. Виключні майнові права на **результати наукових робіт як об'єкти інтелектуальної власності належать державі в особі Мін'юсту** відповідно до чинного законодавства.

До таких об'єктів належать, зокрема, результати завершених НДР, виконаних НДУСЕ відповідно до затверджених у встановленому порядку тематичних планів НДР та переданих у встановленому порядку Міністерству.

Відповідно до пункту 1 розділу II Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 122 «Нематеріальні активи»,

затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202, зареєстрованого в Мін'юсті 01.11.2010 за № 1018/18313 (далі – НП(С)БО 122), нематеріальний актив визнається активом, якщо його можна ідентифікувати (може бути виділений чи відокремлений від інших активів) та існує ймовірність отримання суб'єктом державного сектору майбутніх економічних вигід, пов'язаних з його використанням, та/або якщо він має потенціал корисності і його вартість може бути достовірно визначена.

Пунктом 3 розділу II НП(С)БО 122 визначено, що нематеріальний актив, який виникає в результаті розробок (чи на етапі розробок внутрішнього проекту), визнається активом за умов, якщо суб'єкт державного сектору має:

намір, технічну можливість та ресурси для доведення нематеріального активу до стану, у якому він придатний для реалізації або використання;

можливість отримання майбутніх економічних вигід або потенціалу корисності від реалізації або використання нематеріального активу;

інформацію для достовірного визначення витрат, пов'язаних із розробкою нематеріального активу.

Відповідно до абзацу третього пункту 4 розділу II НП(С)БО 122 об'єкт нематеріальних активів оцінюється за первісною вартістю, якою є собівартість виробництва у разі самостійного виготовлення (створення).

Згідно з пунктом 9 розділу II НП(С)БО 122 первісна вартість нематеріального активу, створеного суб'єктом державного сектору, складається з витрат, які можна прямо віднести на створення (витрати на оплату праці, матеріальні витрати, інші витрати, безпосередньо пов'язані із створенням цього нематеріального активу) та підготовку нематеріального активу до використання (оплата реєстрації права, амортизація патентів, ліцензій тощо) у визначений спосіб.

Після визнання та первісної оцінки нематеріальні активи зараховуються на баланс суб'єкта державного сектору за первісною вартістю (пункт 13 розділу II НП(С)БО 122).

Статтею 3 Закону № 996 встановлено:

метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства (частина перша);

бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться підприємством. Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку (частина друга).

Відповідно до підпункту 4 пункту 5 Положення № 228 Мін'юст з метою організації своєї діяльності організовує планово-фінансову роботу в апараті Міністерства, його територіальних органах, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери його управління, здійснює контроль за використанням фінансових і матеріальних ресурсів, забезпечує організацію та вдосконалення бухгалтерського обліку.

Аудит засвідчив, що майнові права на результати НДР як об'єкти інтелектуальної власності, які є нематеріальними активами, в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності Мін'юстом не відображено. Згідно з пунктом 33

частини першої статті 116 Бюджетного кодексу порушення встановлених вимог щодо ведення бухгалтерського обліку є порушенням бюджетного законодавства.

Отже, Мін'юстом при реалізації функції спрямування і контролю за діяльністю НДУСЕ не вжито належних заходів щодо запобігання ризикам неекономного використання бюджетних коштів за КПКВК 3601070 за напрямом «Розробка методики судових експертиз» та зниження вартості робіт, а також незарахування на баланс нематеріальних активів (майнових прав на результати НДР).

4. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В МІНІСТЕРСТВІ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УСТАНОВ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ

Одним із головних базових принципів внутрішнього контролю, визначених Основними засадами здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062 (далі – Основні засади), є чітке розмежування внутрішнього аудиту і внутрішнього контролю³³.

Встановлено, що на виконання статті 26 Бюджетного кодексу України, Методичних рекомендацій з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах, затверджених наказом Мінфіну від 14.09.2012 № 995 (далі – Наказ Мінфіну № 995), Мін'юст наказом від 11.01.2019 № 109/5 затвердив (за підписом заступника Міністра Д. Чернишова) Інструкцію з організації внутрішнього контролю в системі Мін'юсту (далі – Інструкція).

Слід зазначити, що Інструкцію підписано керівником Департаменту внутрішнього аудиту І. Власовою, що **не відповідає** принципу розмежування внутрішнього аудиту і внутрішнього контролю.

Довідково. Це не відповідає також підпункту 1.5.3 пункту 1.5 Положення про Департамент внутрішнього аудиту, затвердженого наказом Мін'юсту від 13.06.2017 № 2256/к: підрозділ внутрішнього аудиту є організаційно та функціонально незалежним, що забезпечується шляхом, зокрема, недопущення виконання працівниками підрозділу функцій (завдань), не пов'язаних зі здійсненням внутрішнього аудиту. При цьому виконання працівниками підрозділу внутрішнього аудиту функцій (завдань) складання та підписання інструкцій з внутрішнього контролю, цим Положенням не передбачено. Подібні положення щодо недопущення виконання працівниками підрозділу функцій (завдань), не пов'язаних зі здійсненням внутрішнього аудиту, містить також підпункт 1.5.4 пункту 1.5 Положення про Департамент внутрішнього аудиту, затвердженого наказом Мін'юсту від 05.04.2019 № 914/к.

В Інструкції належним чином не конкретизовано, на яку саме особу (назва посади, структурного підрозділу) покладено згідно з Інструкцією (наприклад, пункти 7.5, 7.6, 7.7 та 8.1) функції здійснення внутрішнього контролю. Наказом Мін'юсту від 19.03.2021 № 1027/5 внесено зміни до Інструкції (абзац п'ятий пункту 2.3) в частині адміністративних регламентів. У серпні 2021 року розроблено нову редакцію Інструкції, що містить низку удосконалених положень, але на час проведення аудиту (вересень 2022 року) її **не затверджено**, що свідчить про необхідність активізації відповідної роботи у 2022 році.

³³ Абзац сьомий пункту 3.

Отже, через зазначене, а також певне зволікання з призначенням в Мін'юсті головного спеціаліста з питань внутрішнього контролю у 2019 і 2020 роках та інші причини (зокрема, тимчасову непрацездатність особи, що раніше обіймала цю посаду), **функції внутрішнього контролю**, покладені Інструкцією на відповідальну особу, належним чином певний час не здійснювалися, що є недотриманням окремих положень пункту 6 Основних засад.

Довідково. Наприкінці 2020 року наказом Мін'юсту від 20.10.2020 № 3186/к шляхом укладення контракту на період дії карантину COVID-19 призначено на посаду головного спеціаліста з внутрішнього контролю Л. Цебенко. З 12.07.2021 припинено дію контракту (наказ від 09.07.2021 № 1494/к) та наказом Мін'юсту від 09.07.2021 № 1510/к з 13.07.2021 зазначену особу призначено на посаду головного спеціаліста з внутрішнього контролю (працювала на цій посаді на час аудиту).

Підпунктом 2 пункту 8 Основних засад визначено, що внутрішніми документами установи повинні бути врегульовані питання, у тому числі, щодо управління ризиками. Окремий документ (порядок, тощо) щодо управління ризиками в Мін'юсті не затверджувався. Інструкція містить окремий розділ щодо управління ризиками, в якому врегульовано низку питань, зокрема ідентифікації, реагування на ризики, тощо. Встановлено, що Мін'юстом складаються реєстри ідентифікованих ризиків, які затверджуються керівництвом (наприклад, затверджені Міністром Д. Малюською 24.12.2020 та 05.01.2022).

Пунктом 10 Основних засад визначено, що головні розпорядники коштів державного бюджету, центральні органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації щороку, починаючи з 2020 року до 1 лютого, подають Мінфіну звіт про стан організації та здійснення внутрішнього контролю у розрізі елементів внутрішнього контролю за формою, встановленою Мінфіном. **У порушення встановленого** пунктом 10 Основних засад **терміну** Мін'юст надіслав Мінфіну (лист від 19.03.2020 № 13459/16018-4-18/16.2.3 підписаний в. о. державного секретаря Л. Кравченко), **на 1,5 місяця пізніше** звіт про стан організації та здійснення внутрішнього контролю у розрізі елементів внутрішнього контролю в Міністерстві юстиції України за 2019 рік. Причина порушення – тривала відсутність спеціаліста з внутрішнього контролю через тимчасову втрату працездатності.

У 2020 і 2021 роках звіт про стан організації та здійснення внутрішнього контролю у розрізі елементів внутрішнього контролю в Міністерстві юстиції України надсилався Мінфіну з дотриманням встановленого терміну листами від 28.01.2021 № 707/29/26-21, від 31.01.2022 № 11954/154452-26-21/29 відповідно.

У звітах з внутрішнього контролю за 2020 і 2021 роки відображено заходи, здійснені Мін'юстом упродовж відповідного року, в розрізі елементів внутрішнього контролю. Дослідження інформації, яка міститься у звітах та наданих документах, свідчить про забезпечення загалом в Мін'юсті внутрішнього контролю.

Відповідно до статті 26 Бюджетного кодексу (з урахуванням визначення поняття внутрішнього аудиту) діяльність підрозділу внутрішнього аудиту має

бути спрямована, зокрема, на поліпшення внутрішнього контролю в бюджетній установі.

Встановлено, що протягом 2019–2021 років Департаментом/Управлінням внутрішнього аудиту як підрозділом внутрішнього аудиту Мін'юсту проведено відповідні заходи внутрішнього аудиту щодо низки НДУСЕ, які фінансуються за КПКВК 3601070: Дніпропетровського (2019 рік), Львівського і Одеського (2020 рік) та Київського (2021 рік).

Довідково. Так, за результатами позапланового внутрішнього аудиту діяльності Львівського НДІСЕ щодо функціонування системи внутрішнього контролю, досягнення визначених цілей, завдань, ефективності управління коштами, використання і збереження активів, достовірності і повноти фінансової та операційної інформації, дотримання законодавства та внутрішніх вимог за період з 01.01.2019 по 30.06.2020 встановлено ряд недоліків та порушень, здійснення внутрішнього контролю в Інституті на низькому рівні. Загалом надано 65 рекомендацій, станом на 12.09.2022 Львівським НДІСЕ виконано 63, 2 рекомендації реалізуються. За результатами проведення внутрішніх аудитів діяльності Одеського та Київського НДІСЕ також встановлено недоліки у частині здійснення внутрішнього контролю та порушення, надано рекомендації та забезпечено належний моніторинг їх виконання підрозділом внутрішнього аудиту.

Мін'юстом протягом періоду, що досліджувався, також здійснювалися перевірки діяльності НДУСЕ.

Довідково. Порядок проведення перевірок діяльності науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України, затверджено наказом Мін'юсту від 11.11.2019 № 3475/5. Протягом 2019–2021 років Мін'юстом проведено 6 перевірок діяльності НДУСЕ: Дніпропетровського, Львівського, Донецького, Київського (дві перевірки, одна з них позапланова), Одеського.

За підсумками цих перевірок НДУСЕ надано рекомендації з пропозиціями щодо організації роботи, за результатами розгляду яких НДУСЕ затверджувалися відповідні плани заходів, а також вживалися заходи щодо їх реалізації з подальшим інформуванням Мін'юсту.

Аудитом встановлено, що Департамент експертного забезпечення правосуддя Мін'юсту проводив протягом 2019–2021 років роботу з питань організації та науково-методичного забезпечення судово-експертної діяльності НДІСЕ, організації контролю шляхом перевірки діяльності НДІСЕ. Зокрема, за 2019–2021 роки Департаментом підготовлено 51 наказ (2019 рік – 10, 2020 рік – 14, 2021 рік – 27 наказів).

Таким чином, упродовж 2019–2021 років Мін'юстом як головним розпорядником коштів державного бюджету загалом забезпечувалося **функціонування системи внутрішнього контролю**, вживалися відповідні заходи для її поліпшення. При цьому окремих питань організаційного та нормативного забезпечення функціонування системи внутрішнього контролю не врегульовано, зокрема щодо своєчасності прийняття управлінських рішень для призначення відповідальної особи з внутрішнього контролю, затвердження нової редакції Інструкції з внутрішнього контролю.

Крім того, результати проведених у 2019–2021 роках Мін'юстом перевірок діяльності НДУСЕ, які належать до сфери управління Міністерства, свідчать про **неналежну роботу системи внутрішнього контролю в окремих НДУСЕ, що призводить до неналежного виконання функцій управління.**

ВИСНОВКИ

1. Незважаючи на окремі недоліки, Мін'юстом загалом забезпечено ефективне управління НДУСЕ при реалізації функції спрямування і контролю за діяльністю цих установ.

2. Допущено низку недоліків при реалізації функції управління об'єктами державної власності (підпункт 95 пункту 4 Положення № 228):

до Єдиного реєстру об'єктів державної власності у 2019–2021 роках подавалась неточна інформація щодо об'єктів державної власності ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», Одеського і Донецького НДІСЕ, що є недотриманням вимог пункту 4 Положення № 467;

не забезпечено державної реєстрації речових прав на нерухоме майно: земельну ділянку площею 0,2795 га (ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса») та частину квартири площею 27,4 кв. м (Одеський НДІСЕ), на яку немає оригіналу договору купівлі-продажу та переоцінку вартості якої не здійснено, що створює ризики втрати цих об'єктів державної власності;

не вирішено питання повернення зі сфери управління нежитлових приміщень, у яких розміщується КНДІСЕ.

3. Визначена в бюджетних запитах Мін'юсту потреба в коштах загального фонду за КПКВК 3601070 для здійснення видатків на проведення судової експертизи і розробки методики проведення судових експертиз задовольнялася переважно у повному обсязі.

Водночас допущено недостатню обґрунтованість окремих показників при підготовці бюджетних запитів і паспортів бюджетної програми за КПКВК 3601070 за визначеними напрямками використання бюджетних коштів у 2019–2021 роках.

Зазначене підтверджується суттєвими відмінностями між даними бюджетних запитів та паспортів бюджетної програми, неодноразовим коригуванням цих паспортів не лише за результативними показниками, а й за напрямками використання бюджетних коштів.

4. Не вжито належних заходів для запобігання ризикам неекономного використання бюджетних коштів за КПКВК 3601070 за напрямком «Розробка методики проведення судових експертиз», зниження вартості НДР, а також незарахування на баланс нематеріальних активів (майнових прав на результати НДР) за первинною вартістю, що включає всі витрати, понесені на їх створення.

Згідно з пунктом 33 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу порушення встановлених вимог щодо ведення бухгалтерського обліку є порушенням бюджетного законодавства.

5. Нормативно-правове забезпечення питань управління НДУСЕ та їх діяльності є достатнім, при цьому встановлено необхідність його подальшого вдосконалення з метою комплексного розвитку судової експертизи.

Потребує правового врегулювання питання визначення економічно обґрунтованої нормативної вартості однієї експертгодини експертиз і експертних досліджень, що призначаються у кримінальних провадженнях та

справах про адміністративні правопорушення, та досліджень за матеріалами кримінальних проваджень, що призначаються органами досудового розслідування, прокуратури та суду.

6. Мін'юст як головний розпорядник коштів державного бюджету забезпечував функціонування системи внутрішнього контролю, здійснював відповідні заходи для поліпшення її роботи. При цьому мали місце недоліки в частині своєчасності прийняття управлінських рішень щодо призначення відповідальної особи з внутрішнього контролю та затвердження нової редакції Інструкції з внутрішнього контролю.

Крім того, результати проведених у 2019–2021 роках Мін'юстом перевірок діяльності окремих НДУСЕ свідчать, що **належної системи внутрішнього контролю цими установами не створено.**

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності управління науково-дослідними установами судових експертиз Міністерства юстиції України, що має фінансові наслідки для державного бюджету, надіслати Верховній Раді України протягом 15 днів із дня затвердження Звіту.

2. Відомості про результати аудиту ефективності управління науково-дослідними установами судових експертиз Міністерства юстиції України, що має фінансові наслідки для державного бюджету, у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України та запропонувати врегулювати питання визначення економічно обґрунтованої нормативної вартості однієї експертогодина.

3. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати Мін'юсту та рекомендувати забезпечити:

при реалізації функції управління об'єктами державної власності – подання повної та достовірної інформації до Єдиного реєстру об'єктів державної власності, реєстрацію речових прав на земельні ділянки та нерухоме майно НДУСЕ, а також вирішення питання повернення зі сфери управління нежитлових приміщень, у яких розміщується КНДІСЕ;

належне обґрунтування показників і напрямів використання бюджетних коштів при складанні бюджетних запитів та паспортів бюджетної програми за КПКВК 3601070 на наступні бюджетні періоди;

економне використання бюджетних коштів, спрямованих на виконання НДР, достовірне визначення їх вартості та оприбуткування на баланс нематеріальних активів (майнових прав на результати НДР);

вжиття заходів для правового врегулювання питання визначення економічно обґрунтованої нормативної вартості однієї експертогодина;

ефективне функціонування системи внутрішнього контролю в Мін'юсті та НДУСЕ, невідкладне затвердження нової редакції Інструкції з організації внутрішнього контролю в системі Мін'юсту;

розроблення та затвердження плану заходів щодо усунення виявлених аудитом порушень і недоліків;

інформування Рахункової палати у встановленому законодавством порядку про стан виконання наданих за результатами аудиту рекомендацій.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати КНДІСЕ та рекомендувати:

розробити та затвердити план заходів щодо усунення виявлених аудитом порушень і недоліків;

інформувати Рахункову палату у встановленому законодавством порядку про стан виконання наданих за результатами аудиту рекомендацій.

Член Рахункової палати

Андрій ДІДИК